

Äripäev

reede 19. september 2003

nr 167 (2472)

hind 15 kr

Tänases Puhkepäevas:

Cinematic Orchestra müstiline filmietendus

Raski kingitus ehitajaile

Riigikontroll on tõstatanud kahtlused, et eksministrite Märt Raski ja Paul Varuli juhtimisel on justiitsministeeriumi viimaste aastate suurehitustel raisatud kümneid miljoneid kroone maksumaksja raha.

lk 2

Võru Juustul mitu kosilast

Eesti suurimat juustutootjat Võru Juustu ihaldavad samaaegselt nii Norra juustutootja Synnove Finden ASA kui ka Soome kontsern Valio. Eile tegid norralased aktsiate ostupakkumise Võru Juustu väikeaktsionäridele.

lk 6

Pangaautomaadi leiutaja tuleb Eestisse

Tuleval nädalal Eestis innovaaticaseminaril esineva Leif Lundbladi üks väljamõeldisi on pangautomaat, mis on teinud temast miljardäri ja IKEA looja Ingvar Kampradi järel praegusaja tuntuima rootsi leiduri.

lk 4

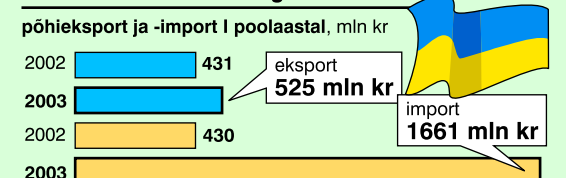
Leif Lundblad

Riigiettevõtte raha liigub liiga suvaliselt

Äripäev ei ole rahul praktikaga, et riigiettevõtete nõukogudes istuvad poliitikud suunavad ettevõtte rahavooge oma suva järgi, nagu keskerakondlane Kalev Kallo seda Tallinna Sadama nõukogus tegi.

lk 21

Kaubavahetus Ukrainaga elavnenud

Allikas: statistikaamet

Eksport Ukrainasse saab arvestatava löögi

Valitsus otsustas eile lõpetada Eesti ja Ukraina vahel sõlmitud vabakaubanduslepingu. OÜ Viru Kalatööstus juhatause esimehe Agu Laanemetsa sõnul raskendab see oluliselt Eesti kalatoote müümist Ukrainasse.

lk 5

Autode hinna tõusu suurus teadmata

Automüüjad ei tea veel, kui suureks kujuneb oodatav autode hinna tõus pärast euroliiduga liitumist.

lk 3

auto

EL ärritab automüüjaid **lk 11**

summary p 20

Euroliidus lööb läbi 5 Eesti ehitajat

Eesti ehitusfirmad peavad end konkurentsivõimeliseks eelkõige Lätis, Leedus ja Põhjamaades, kaugematele turgudele ei kiputa. Ehitusettevõtjate Liidu tegevdirectori Tarmo Lige hinnangul on Euroopa Liidus konkurentsivõimelised viis suuremat Eesti ehitusfirmat.

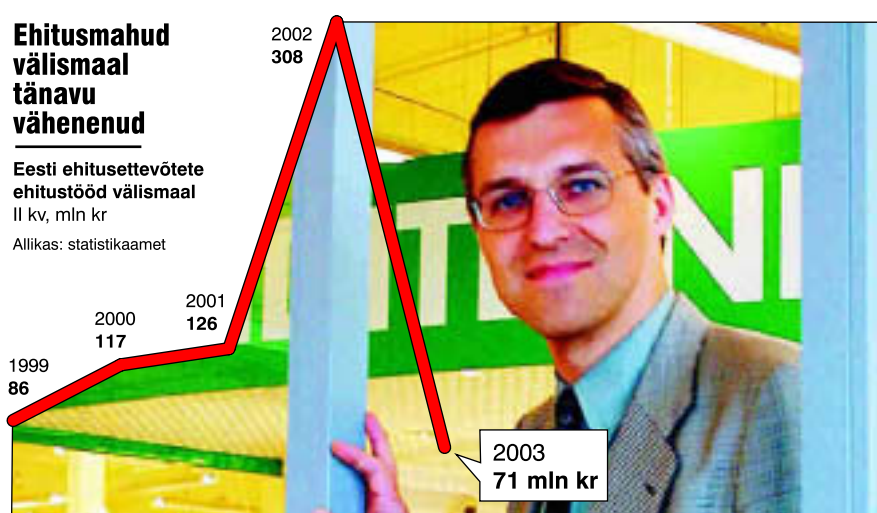
lk 3

Ehitusettevõtjate Liidu tegevdirectori Tarmo Lige.

Ehitusmahud välismaal tänava vähenenud

Eesti ehitusettevõtete ehitustööd välismaal II kv, mln kr

Allikas: statistikaamet

Justiitsministrid kinkisid Merkole miljoneid kroone

Riigikontroll on tõstatanud kahtlused, et justiitsministeeriumi viimaste aastate suurehitustel on raisatud kümneid miljoneid kroone maksumaksja raha.

Virkko Lepassalu

virko.lepassalu@aripaev.ee

Riigikontroll lõpetas justiitsministeeriumi suurehituste kontrollimise kevadeks 2003, kui olid selgunud valimistulemused. Riigikontrolli audiitorite pika töö viljana moodustasid Tartu kohtuhoone, Murru vangla piirde jt ehituste kohta viis umbes kümnesentimeetri paksusega kausta.

Tänavu 2. aprillil peeti justiitsministeeriumis kontrollimaterjalide asjus nõupidamine. Sellest võtsid osa veel viimaseid päevi justiitsministri ametit pidanud Märt Rask ning vastne riigikontrolör ning endine justiitsministeeriumi kantsler Mihkel Oviir.

Lisaks teistele asjassepuutuvatele ametnikele oli kohal kaitsepolitsei raskekahurvägi eesotsas praeguse peadirektori Aldis Alusega. Muu hulgas arutati, kas ja millisteks kriminaal-asjadeks annaksid riigikontrolli järeldused aluse. Vahepeal käis Märt Rask 15 minutiks koalitsioonilepingu allakirjutamisel. Kapo oli juba varem, 19. märtsil ühe kriminaalasja algatanud, mille lõpetas 6. juunil.

Keerulisim osa riigikontrolli kaustades käsitleb esimest justiitsministeeriumi suurehitust, Tartu kohtuhoonet.

1998. a alustas justiitsministeerium tollase ministri Paul Varuli eestvedamisel läbirääkimisi Tartu linnavalitsusega, et uuele kohtuhoonele krunt leida. Tartu piirkonna kohtuasutused paiknesid laiali 11 hoones. Linnavalitsus pakkus ministeeriumile mitmeid krunte linnas, ministeerium ütles ära.

Juhuslikult samal ajal ostis ehitusfirma Merko linnalt 233 000 krooniga maatüki Kalevi t 1. Kokku maksis ta linnale 6,5 mln, sest krundil asusid ka ühe hoone jäänused. Merko leppis ministeeriumiga kokku, et müüb kinnistu neile 4 mln krooniga edasi. Seda tingimuse, et ta ehitab hoone ise valmis.

Justiitsministeerium ei leidnud raha kinnistu eest maksumiseks. Juuliks 2001 oli viiviseid kogunenud 1,7 mln krooni. Riigikontroll tuvastas hiljem, et tegelikult oli raha justiitsministeeriumil olemas.

Kuid Merko sai 1,7 mln rohkem kui esialgu loosis.

Rahapuudusel otsustas ministeerium otsida abi erakapitalilt. Äriühing ehk krundi omanik Merko pidi ehitama kohtuhoone ning koormama selle kasutusvaldusega riigi kasuks. Rakendati liisinguskeemi, kus Merko ehitas, Hansa Liising finantseeris ja riik pidi hoone kasutajana selle Hansa Liisingult 17 aasta ja 6 kuu jooksul välja ostma.

Küsitavused, mis riigikontroll välja tõi, olid järgmised.

Kõigepealt liisingutehing. Riigieelarve seadus keelab riigil laenu võtta ja ka liising on põhimõtteliselt laenu tehing.

Teiseks, krundi väljaostmiseks, mille linn võinuks mõnes muus kohas põhimõtteliselt kinkida, kulutab riik nüüd enam kui 14 mln krooni. Tavalise büroohoone jaoks, mille ehitusmaksumus on vastavalt rahandusministeeriumi asjatundjate hinnangule kõige enam 105 mln kr, kulutab riik 17,5 aastaga 211,8 mln kr.

Märt Rask kommenteeris kõrget hinda: "Juhul kui ollakse kõrbes, siis tasutakse klaasi vee eest sada dollarit hoolima-

ta sellest, et kõrbe ääres on vee hind kroon." Veel on Rask viidanud, et erakapitali kaasamisel on paratamatult oma hind.

Riigikontrolli audiitorite arvates jääb segaseks, kas riik saab üldse hoone 17 aasta pärast omale. Lepingus leidub mitmeti tõlgendatav punkt, mille järgi võiks Hansa Liising juhul, kui asi kohutusse viia, hoone maksumuse riigilt 17 aasta pärast uuesti sisse kasseerida. Justiitsministeeriumi nõustanud advokaat Villu Kõve sellist ohtu ei näe.

Kolmandaks pidas riigikontroll kuid justiitsministeeriumiga kirjavahetust ühe 10 mln kroonise summa üle. Ehitusakti järgi oli raha kulunud justiitshoone ehituse ettevalmistustöödeks jms. Ainult et samad tööd olid kaetud veel teise akti ja 5,1 mln kroonise summaga.

Neljandaks mängiti hügel ehitus Merkole kätte sisuliselt riigihanketa. Leping ehitaja ehk Merkoga oli sõlmitud 24. märtsil 1999 ehk päev varem, kui kuulutati välja riigihange.

Merko juht Toomas Annus viibib välismaal ning ta ei leidnud eile telefonitsi mahti kommenteerimiseks. Sama hõiva-

tuks osutus ka juhatus liige Tõnu Toomik.

Lisaks Tartu kohtumajale äratas riigikontrollis huvi ka Murru vangla piirdeaia ehitus. Seda korraldas Keskerakonda kuulunud tollane vanglate ameti peadirektor Olavi Israel. Riigihanke võitis 1998. a Facio Ehitus, kes ei olnud kõige odavam pakkuja. Töö mahtu lepingusse kirja ei pandud. Lisaks võib dokumentidest leida, et kuigi töö pidi valmis olema 1998. a 1. detsembriks, sõlmiti veebruaris 1999 lisakokkulepe, millega suurendati ettevalmistustööde mahtu veel 3,3 mln kr võrra. Seda kõike ajal, mil põhitööd ammu käisid.

Keskerakonna rahastamisaruannetest nähtub, et Facio Ehitus on teda spondeerinud.

Olavi Israel väitis, et tema sidemed Keskerakonnaga hange juures rolli ei mänginud. "Aega on nii palju mööda läinud, ilmselt ei saanud riigikontroll justiitsministeeriumist kõiki pabereid kätte," möönis Israel.

Facio Ehituse liige Riho Kalve rääkis, et firma võitis selle töö kõigiti ausalt, riigihanke korras. "Tegime töö ja andsime tellijatele üle," väitis ta. "Ma ei näe kõiges selles mingeid probleeme. Kui vanglate amet on mõne paberi vormistamata jätnud, tuleb seda neilt küsida."

Uuriija lõpetas kohtuhoonet puudutava menetluse

Kaitsepolitsei teatas, et uurija kontrollis kevadel kriminaalmenetluse käigus justiitsministeeriumi kõrgemate ametnike tegevuse seaduslikkust. Seda seoses Tartu justiitshoone aluse kinnistu ostuhinna õigeaegselt tasumata jätmisega. Ostuhinna õigeaegselt tasumata jätmise tõttu tekkisid riigile täiendavad kohustused viiviste näol summas ca 1,7 miljonit krooni. Uurimine ei avastanud ametnike tegevuses ametiseisundi kuritarvitamisi ega ametialast lohakust.

6. juunil 2003 lõpetas uurija menetluse seoses kuriteo-koosseisu puudumisega. Menetlust alustati 19. märtsil 2003.

Kõige rohkem etteheiteid tegi riigikontroll justiitsministeeriumi tellitud Tartu kohtuhoone kohta.

Foto: Erik Prozes

Märt Rask: kedagi ei saa keelata fantaseerimast

Endine justiitsminister ütles, et tema eelkäija Paul Varul pani ta fakti ette, kus ministeerium oli ostanud krundi ja midagi pidi ette võtma. "Hullemat olukorda enam ei olnud: eelarves polnud selleks sentigi, nii või teisiti tulnuks olukord lahendada," rääkis Rask. Tema kinnitusel võinuks ta toimunud tehingud vaidlustada, aga see tähendanuks justiitshoone valmis saamise edasilükkamist 4–5 aasta võrra. Ministeeriumis otsustati olla sihikindlad ning soetada hoone erakapitali abil järeelmaksuga.

Rask väitis, et kui sellest kohtumaja loost on üldse midagi õppida, siis ainult, et ühiskond ei ole veel valmis erakapitali kaasamiseks riigi hüvanguks.

"Kedagi ei saa keelata fantaseerimast," vastas Rask küsimusele, kas justiitsministeeriumi hangete toimikud on muutunud poliitiliseks relvaks kolleegide-poliitikute käes Reformierakonna vastu.

Paul Varul: Lillemäe krunt oli kõige sobivam

Endine justiitsminister Paul Varul märkis, et uue kohtuhoone ehitust toetas märkimisväärne osa kohtunikonnast ning Lillemäe krunt oli selleks kahtlemata sobivaim. Varul märkis, et tema ajal kavandati hoone ehitamist samamoodi riigieelarveliste eraldiste kaudu nagu kõiki teisi kohtuhooneid. Hiljem toodi sisse liising, kuid Varul ütles, et kui palju hoone nüüd maksma läheb, ta kommenteerida ei oska. "Igal juhul tuleb tunnustust avaldada, et hoone nüüd valmis sai," nentis Varul.

Märt Rask

Paul Varul

EHITUS ■ Euroopa Liidus oleks konkurentsivõimelised viis Eesti suurimat ehitusfirmat

Ehitusfirmad keskenduvad ka ELis peamiselt lähiturgudele

Eesti ehitusfirmad peavad end konkurentsivõimeliseks eelkõige Lätis, Leedus ja Põhja-maades, kaugema-tele turgudele ei kiputa.

Gea Velthut-Sokka

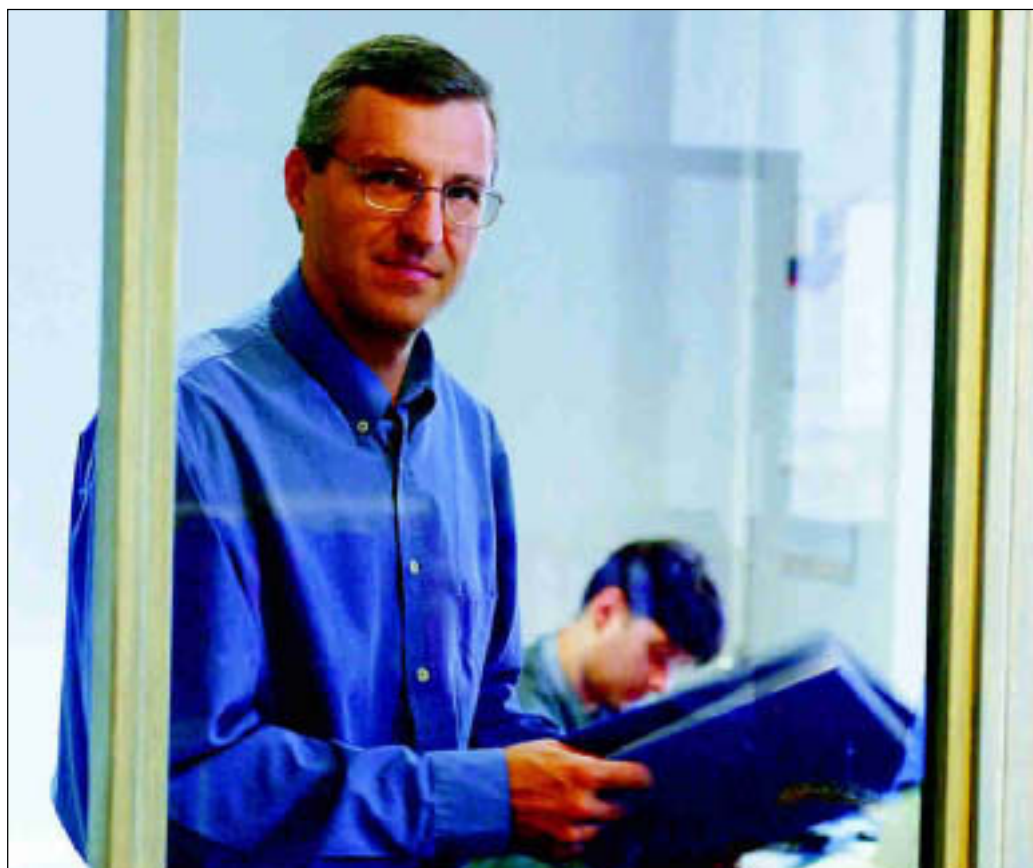
gea.velthut-sokka@aripaev.ee

Kuigi liitumisel Euroopa Liiduga paranevad Eesti ehitusfirmade võimalused osaleda teistes liikmesriikides korraldataval konkurssidel ja riigihangetel, vaatavad ettevõtted peamiselt ida ja põhja suunas. Kesk-Euroopas olevat konkurentsi põlgavad ehitajad liiga suureks.

Eesti Ehitusettevõtjate Liidu tegevdirektori Tarmo Lige hinnangul on Euroopa Liidus konkurentsivõimelised viis suuremat Eesti ehitusfirmat.

“Küsimus on pigem selles, et kas konkurentsivõime on ka kasu. Seni on proovitud osaleda riigihankekonkurssidel Balti riikides ja Skandinaavias, kuid minu andmetel pole ühtegi võidetud. Mis põhjusel, ei taha kommenteerida,” ütles Lige.

Eesti Ehitusettevõtjate Liidu tegevdirektor Tarmo Lige kardab, et Eesti ehitusfirmadel ei lasta Euroopas riigihankekonkurssidel võita.

Foto: Raul Mee

Eesti ehitusfirmadel pole Euroopa Liidus laiemalt konkureerimiseks piisavalt ressursi ja kompetentsi, leidis Rand & Tuulbergi juhataja Taivo Täht.

Tähti hinnangul on mingi hulk eritööde firmasid piisavalt tõsivõetavad, kuid peatöövõtu turul konkureerimine on siiski komplitseeritud ja pikaajaline

protsess. Samas suurenevad ehitusfirmade võimalused välismaistel konkurssidel osalemiseks siiski oluliselt.

Tallinna Teede Asi tehnika-

direktori Ilmar Linki sõnul ei hakka ettevõtte Euroopa Liidu laienes välismaistel konkurssidel osalema.

“Praegu mõtleme ikka peamiselt Eestiga seotud projektidele. Väljapool vaatame Lätti ja Leetu, kaugemal küll tegutseda ei plaani,” ütles Link.

Ka Koger & Partnerid peab esialgu plaane lähimaadele ehk Balti riikidele ja Skandinaaviale mõeldes. “Kaugemale pole julgenud minna. Kogemusi ei ole ja siin on kahuvitav, tööd jätkub,” ütles juhatuse esimees Priit Sauk.

ASI Eesti Ehitus tehnikadirektori Avo Amburi sõnul vaatab ettevõtte nüüd küll veidi laiemalt ringi ja otsib töövõimalusi ka mujal kui Balti riikides. Samas jääb Kesk-Euroopa, näiteks Saksamaa, tema hinnangul meie kultuurile veidi kaugeks.

“Seal on nõudmised palju rangemad kui meil ja Skandinaavias. Näiteks ehitusjärelvalve on palju kõrgemal tasemel, see aga maksab,” nentis Ambur.

Kuigi välismaiste ehitusfirmade huvi Eesti vastu kasvab,

ei karda siinsed ettevõtted tihenevat konkurentsi – turg on väike ja juba väga täis.

“Arvestades imetillukesi kasumimarginaale ja turu väiksust, siis sügavalt kahtlen,” ütles Lige. “Kui just turg ümber ei jaotu, siis välisfirmasid siia lihtsalt ei mahu. Võimalik muidugi, et mõni suur maailmategija, nagu näiteks Skanska hakkaks turuosa suurendamiseks aastate kaupa peale maksma, aga see on ju ebareaalne.”

Kaugemale pole julgenud minna. Kogemusi ei ole ja siin on kahuvitav.

Priit Sauk, Koger & Partnerid

Tähti hinnangul suureneb aga konkurents Eestis kindlasti.

“Täna osalevad välisfirmad peamiselt infrastruktuuri hanketel, mida rahastatakse osaliselt või täielikult Euroopa Liidu struktuuride poolt. ELiga liitumine annab välisfirmadele kindlust juurde,” märkis Täht.

Priit Sauki sõnul on juba praegu tunda välismaiste ehitusfirmade kasvavat huvi Eesti vastu.

“Mitmed suured firmad on juba osalenud meie hankekonkurssidel,” ütles Sauk. “Aktiivselt otsitakse Eestist koostööpartnereid ja kontakte, sest võõrale turule sisenemine on ikka väga raske.”

Finantskontsern Citigroup sai Tallinki aktsionäriks

Tallink Grupi aktsiakapitali laiendamisel sai ettevõtte uueks aktsionäriks maailma suurim finantsinstitutsioon Citigroup.

Tallinki aktsiakapitali laiendamise osalemise näol on tegemist esimese Citigroupi investeringuga Balti riikides.

Tallink Grupi juhatuse esimehe Enn Pandi sõnul saab Citigroupi esindajast lähiajal ka Tallink Grupi nõukogu liige. “Citigroupi ja teiste nimekate finantsinvestorite osalemine Tallink Grupi aktsionäride ringis on meie jaoks tunnustus, pikaajaline partnerlus ja kindlasti ka mõlemapoolselt hea äri,” rääkis Pant.

Tallink Grupp laiendas ettevõtte aktsiakapitali 275 miljoni kroonini, emiteerides suunatult 5,1 miljonit uut kümnekroonise nimiväärtusega aktsiat hinnaga 82,14 krooni aktsia.

Tallinki aktsiaid omandasid seitse tuntud rahvusvahelist fondihaldurit, kellest nimekaim on maailma suurima finantsinstitutsiooni Citigroup investee-

rimisüksus CVC International. Lisaks osalesid aktsiaemissioonis Rootsi fondihaldur East Capital Asset Management, Danske Capital ja mitmed teised USA, Briti, Skandinaavia ja Leedu investorid.

Tallink Grupi aktsiakapitali laiendamise käigus müüs osa aktsiatest finantsinvestoritele ka ettevõtte juhtkonnale kuuluv investeerimisfirma AS Infortar. “Tallinki juhtkonna kontrolli all on pärast tehinguid 55,53 protsenti aktsiatest, ettevõtte kontrollipakk jääb igal juhul Eestisse ja otsuseid tehakse jätkuvalt Tallinnas,” ütles Pant, kes on ka Infortari nõukogu esimees.

Pärast aktsiakapitali laiendamist on Tallink Grupi suurimad aktsionärid peale Infortari Citicorp International Finance Corporation 6,36 protsendiga, Amber Trust S.C.A. 6,33 protsendiga, Danske Capital Finland Find II Baltic States 6,08 protsendiga ja East Capital Baltikum Fonden 4,73 protsendiga.

ÄP Online

Automüüjad ootavad hinnatõusu

Üheksa kuud enne Euroopa Liiduga liitumist valitseb automüüjate seas segadus – keegi ei tea, kui suureks kujuneb hinnatõus autoturul pärast 1. maid 2004.

Lauri Linnamäe

lauri.linnamae@aripaev.ee

Silberauto turundusjuht Üllar Born

Foto: Raul Mee

Väljaspool ELi toodetud autodele hakkab kehtima 10% imporditoll, samas on oodata ka Euroopas toodetud autode hindade ühtlustamist. Milliseks autoturg lõpuks kujuneb, ei oska automüüjad arvata.

“Praegu ei julge keegi prognoose teha,” tunnistab Mercedesi ja Ameerika autode müüjana tuntud Silberauto turundusjuht Üllar Born. “Kõik hakkab sõltuma hetke turusituatsioonist ja lähisriikide turust. Kindlasti pole see nii lihtne, et seal tuleb kümneprotsendine impordimaks, seega laksame siin kah kümme protsenti otsa.”

Veho Eesti Citroeni divisjoni juhi Mihkel Vaksi sõnul kaovad Euroopa Liidus ka autode mak-

sueelsed hinnavahed, seni on tehased müünud eri piirkondadesse autosid eri hindadega. “Odavamaks kindlasti ei lähe,” kinnitab ta siiski.

Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Liidu juht Jaak Uudla märkis, et Korea autode müüjad ei saa endale hinnatõusu ilmselt lubada. “Minu teada Korea tootjatel pole Euroopas tehaseid. Kui tootjad üritavad konkurentsis püsida, teevad nad diileritele ilmselt mingeid

soodustusi.” Uudla sõnul sõltub Korea autode müügiedu peamiselt just müügihinnast.

Ka Aasia autode müüjad tunnistavad, et impordikulude tõusu ei saa nad kliendi kanda jätta. “Praegu on pooleli läbirääkimised tehasekompensatsiooni üle,” märkis Hyundai müüja Korea Auto tegevdirektor Margus Mikk. Tema sõnul on usutav, et Euroopa turul püsimeks peab Hyundai lihtsalt oma kasumimarginaali vähendama.

Samas jäävad mitmed Jaapani autodena tuntud mudelid impordimaksust puutumata, sest näiteks Mazda2, Toyota Corolla ja Nissan Avenis on toodetud Euroopa tehastes. Samuti on ühe levinuima nn Ameerika auto Chrysleri tehased Euroopas.

Kagu-Aasia autodele eelistab EL Venemaa autotööstust, nn üldise soodussüsteemi (GSP) tõttu saab Vene autode imporditolliks 6,5%. Lada Eesti turundusjuht Indrek Jakobson aga AvtoVAZi heldusele ei looda. “Suure tõenäosusega pole tehaseid midagi loota,” tunnistab ta. “Mingil määral ilmselt hinnatase tõuseb ja jõuab sellega järgi Euroopa autodele. Klient võib seetõttu hakata otsustama Euroopa auto kasuks,” muretses Jakobson. Tema sõnul teevad automüüjad tõenäoliselt plaane nii hinnatõusu kui -languse puhuks. “Ühelt poolt tahaks hirmutada, et nüüd on viimane aeg auto ära osta, aga see pole õige. Tuleb ära oodata ja vaadata, mis juhtuma hakkab,” lisas Born.

Majanduslikult aktiivsele inimesele!

www.aripaev.ee

Äripäev

online

päevatoimetaja
Sirje Niitra

PRAKTIK ■ Kuidas luua tooteid, mis löövad läbi rahvusvahelisel turul

Rootsi leidurist ettevõtja tuleb Eestisse kogemusi jagama

Tuleval nädalal Eestis innovaatika-seminaril esineva Leif Lundbladi üks väljamõeldisi on pangautomaadid, mis on teinud temast miljardäri ja IKEA looja Ingvar Kampradi järel praegusaja tuntuma Rootsi leiduri.

Tõnis Arnover

tonis.arnovert@aripaev.ee

Vaatamata sellele, et Rootsis on suuri isemõtlejaid alati leidnud, võtkem või Alfred Nobel, on ajaleht Ettevõtja valinud ta Rootsi üheks suuremaks ja innovatiivsemaks ettevõtjaks läbi aegade. Sellise tunnustuse on 63aastasele Leif Lundbladile toonud ligemale 300 patenti, 1985. aastal teenitud Rootsi ekspordimeistri tiitel ning Rootsis uudsete äriideede tekkele kaasaaitamine.

Leidur ja praktik on oma pika ettevõtjakarjääri jooksul teinud endale selgeks mitu põhitõde. Esimene neist kõlab järgmiselt: "Geniaalsest tehnilisest lahendusest ei piisa, sest kui ei mõisteta äriprotsessi, siis äri ei sünni." Ning ta rõhutab, et klient peab toote arendamise juures olema algusest lõpuni. Uudse idee ellurakendamise kohta on ta sõnastanud järgmise üldkehtiva kuludereegli: "Idee tekkele ja uurimistööle kulub kogukuludest ainult 0,2%, toote katsetamisele läheb

Rootsi edukas ettevõtja ja leiutaja Leif Lundblad on kindel, et hea äri jaoks on lisaks tehnilisele lahendusele hädavajalik ka äriprotsessi mõistmine.

Foto: Stefan Borgius

1,5%, tootmisele 28% ning turundusele tervelt 70%."

Leidurist ettevõtjaks saamine käis Leif Lundbladil nagu Ameerika seebiooperis. Kui

kool oli juba pärast kaheksandat klassi sinnapaika jäänud, alustas ta 17aastasena telekaparandajana, kes mopeediga kundesid külastas. Teenitud ra-

haga aitas ta sõbral osta ekskavaatori, sealt edasi sündis Lundbladi mullatöömasinate ja aiatööriistade äri. Kui ta ükskord ostis tõstuki, millele oli vaja rakendust leida, pani ta selle pesema majade aknaid ja neoonsilte. Pesemise hõlbustamiseks töötas ta välja puhastusvahendi, millele hankis oma esimese patendi ja mida hakati litsentsiga Euroopas müüma.

Oma seni tähtsaima leiutise juurde viis teda juhus. Nimelt nägi ta kord, kuidas tuttava bensiinjaamas kippus tuul klientide makstud raha karbist minema viima. Tuttava elu hõlbustamiseks leiutas ta raha hoidmiseks lukustatava kasseti, kus rahatähed seisis korralikult virnas. Uue seadeldise vastu hakkasid huvi tundma ka pangad ning Lundbladil tuli oma kõõgilaual demonstreerida USA Citibanki esindajale üht poolvalmis rahalugemisautomaati. Too oli vaimustuses ja tellis neid kohe 800 tükki.

Kui pangad nõudsid üha täiuslikumat automaati, mis raha loeks ja vastu võtaks, asutas Lundblad nende tootmiseks 5000kroonise aktsiakapitaliga firma Inter Innovation, kus töötas seitse inimest. Kümme aastat hiljem oli firma käive kasvanud 2 miljardile Eesti kroonile ning 15 aastat hiljem müüs Lundblad selle 1,7 miljardi krooni eest maha konkureerivale Briti firmale De La Rue.

Möölnud, mida edasi teha, lootis Leif Lundblad järgmisena edu saavutada faksi ja printeri täiendamisega. Ta lüüsis nei-

le seadme, mis sulgeb väljatuleva faksi ja paljunduslehe kohe ümbrikusse. Et see aga erilist populaarsust ei võitnud, pöördus ta tagasi rahaautomaatide juurde.

1999. aastal ostis ta koos firmajuhtidega Compaqi käest ära ettevõtte Digital Equipment BCFL. Rootsis Järfällas tegutsenud 160 töötajaga ettevõtte koliti Kistasse ja nimetati ümber Banquitiiks.

See on võtnud käsile veelgi suurejoonelisema projekti –

Välisurgudele pürgimisel ei pea tingimata olema tugev positsioon koduturul.

Leif Lundblad

luua pangautomaat, mis võtaks vastu poodide igapäevase kassaraha. See annaks tohutut kokkuvõtet, kuna sularaharingluse kulud arenenud riikides on rahvusvahelise rusikareegli järgi aastast umbes

1400–1700 krooni inimese kohta.

Leif Lundblad on alati toonitanud väikeettevõtluse tähtsust ja võimalusi. Samuti on ta veendunud, et väikese riigi majanduse kasvu tagab eeskätt eksport. "Maksab meeles pidada, et välisurgudele pürgimisel ei pea tingimata olema tugev positsioon koduturul," ütleb ta.

Oma kogemusi jagab Leif Lundblad tuleval nädalal Eestis peetaval seminaril "Ideede, innovatsiooni ja kapitali tähtsus ettevõtete arengus". Seal otsitakse vastust küsimusele, millised peavad olema tooted ja teenused, mis suudaksid konkureerida rahvusvahelisel turul. Niisugusele küsimusele on Leif Lundblad õige mees vastama.

Äripäev
online

Soome töökohad kolivad välismaale

Viimase viie aasta kiire globaliseerumine on viinud seleni, et tänase seisuga on iga kolmas töökoht Soome tööstusettevõtetes välismaal.

Käibest on välismaa osakaal 61%. Eriti palju investeeriti aastatel 1997–2002 arenevatesse riikidesse, eelkõige Hiinasse, Brasiiliasse ja Venemaale, kirjutas eilne Helsingin Sanomat, vahendades Soome Tööstuse ja Töandjate Liidu uurimust.

Olulisemas 20 arenevas riigis on Soome ettevõtjate palgal praegu 43 000 inimest, enim Hiinas ja Venemaal – kummaski 14 000. Viie aasta pärast on koguarv 130 000, prognoosib TT.

Soomes aga töökohtade arv väheneb. Tänavu kaob prognoosi järgi Soomes 5% tööstuse töökohtadest.

Rootsi metsatööstust ähvardab puidupuudus

Rootsi metsatööstust ähvardab eeloleval kümnendil tõsine toormenappus, näitavad Rootsi metsaameti värske arutused.

Puudujääki ei saa katta üksnes impordi suurendamisega Balti riikidest ja Venemaalt, kirjutab metsaameti peadirektor Göran Enander Dagens Nyheteris.

Ajavahemikus 2005–2014 võiks Rootsi metsadest saada umbes 85 mln kuupmeetrit puitu aastast, samas kui juba läinud aastal oli saetööstuste, paberitootjate ning energiaspektori puiduvajadus 90 mln kuupmeetrit. Viimase kümne aastaga on puidutarve kasvanud 10 miljonit kuupmeetrit ning kasv jätkub tänu biokütuse osakaalu kasvule energiasektoris ning puidu eelistamisega kaasaegses ühiskonnas.

Sprinter – liider kogu Euroopas!

► Mercedes-Benz Sprinter on olnud enim müüdud kaubik alates turuletulekust 1995. a. Edukas paljudes riikides, sealhulgas Euroopale "jah!" öelnud Eestis. Tuntud ja turvalise Sprinteri edu üheks põhjuseks on kõrgema hinna puhul

madalaimad kasutuskulud ning võimalus sõlmida täisteenindusleping.

► Nüüd on uue Sprinteri soetamine veelgi soodsam. Mercedes-Benz Sprinteri liisingu intress on vaid 4,9%.

► Ja et talv ootamatult ei tabaks, on nn. "väiksele Sprinterile", täismassiga kuni 2800kg, standardvarustuses ABS pidurid, ASR veojõukontroll, ESP stabiilsusprogramm, BAS piduriassistent ja 4 talverehvi.

Mercedes-Benz
Autotööstuse tulevik

Täpsem info Mercedes-Benz esindustest: MB Autokeskus, Järvevana tee 11, 11314 Tallinn, tel. (0) 626 6000 • MB Veoautokeskus, Fosforiidi 14, 74114 Maardu, tel. (0) 611 9700
AV-Tristar, Aardla 23c, 50110 Tartu, tel. (07) 300 720 • Erimark, Riia mnt. 231a, 80042 Pärnu, tel. (044) 37 377 • Pargi Autokeskus, Pargi 5b, 71020 Viljandi, tel. (043) 54 910
Keila Autokeskus, Paldiski mnt 35, 76606 Keila, tel. (0) 671 2777 • MB Saare, Roonimäe, 93815 Kuressaare, tel. 050 59 802
Mercedes-Benz peaesindus Eestis – AS Silberauto • www.mercedes-benz.ee

KAUBAVAHETUS ■ Eesti kalakonservidele hakkab Ukrainas lisanduma tollimaks

EL lööb mõra suhetesse Ukrainaga

Valitsuse eilne otsus lõpetada Eesti ja Ukraina vahel sõlmitud vabakaubandusleping annab tagasilöögi oma toodangut Ukrainasse eksportivatele tootjatele.

Peeter Raidla

peeter.raidla@aripaev.ee

Valitsus kiitis oma eilsel istungil heaks ja saatis Riigikogusse eelnõu, mille vastuvõtmisel lõpetatakse Eesti ja Ukraina vabakaubandusleping, samuti Eesti ja EFTA riikide (Island, Liechtenstein, Norra, Šveits) vahel sõlmitud leping ning ka Eesti ja Türgi vaheline vabakaubandusleping.

Oma otsust põhjendas valitsus sellega, et nimetatud lepingute lõpetamine on vajalik tulenevalt meie ühinemislepingust Euroopa Liiduga. Nimelt on ühinemislepingus fikseeritud Eesti kohustus lõpetada kõik vabakaubanduslepingud hiljemalt Euroopa Liiduga ühinemise päevaks. Samas on Eesti euroliiduga ühinemisel kohustatud ühinema kõikide Euroopa Liidu välislepingutega, kusjuures Eesti on kohustatud neid kohaldama juba enne asjakohaste kokkulepete sõlmimist.

Eesti ja Ukraina vahel on seni käinud suhteliselt vilgas kaubavahetus. Näiteks tänavu on meie eksport Ukrainasse kõigunud valdavalt 100 ja 220 miljoni krooni vahel kuus. Importimaht on aga veelgi suurem, ulatudes statistikaameti andmeil 300–380 miljoni kroonini kuus.

Kui Ukraina suhtes satume lätlastega võrdsesse seis, siis Venemaa eelise säilitavad nad ikkagi.

Agu Laanemets, Viru Kalatööstus

Kaubavahetuses Ukrainaga on Eesti üks olulisemaid kaubaartikleid kalatooted ja kalakonservid. OÜ Viru Kalatööstus juhatuses esimees Agu Laanemets on aga seda meelt, et Eesti ja Ukraina vahel sõlmitud vabakaubanduslepinge lõpetamine muudab Eesti kalatoodete müümise Ukrainasse oluliselt raskemaks.

Laanemets tõdes, et nüüd peavad Eesti kalatööstused hakkama kaupleva samadel alustel, nagu seda teevad praegu Läti kalatöötajad. Lätil on küll ka vabakaubandusleping Ukrainaga, kuid see ei laiene kalatööstusele.

Sellega seoses on Eesti kalatöötajaid sunnitud oma praeguseid ekspordihindu 10–15 protsenti langetama, et hoida seoses tollimaksu lisandumisega sama hinnataset. Vastupidisel juhul Ukraina importijad loobuvad lihtsalt ostmisest.

Otsest katastroofi Laanemets selles küll ei näe, kuid tulubaasi vähendab see siiski. Konkreetset Viru Kalatööstusel moodustab Ukrainasse müük

ligi 30 protsenti kogu ekspordist. Hiiu Kaluril ja Masekol on selle osakaal aga veelgi suurem.

Laanemets viitas mitmele asjaolule, miks lätlased on seni suutnud eestlastega kalatoodete eksporditurul edukalt konkureerida. Esiteks Läti lati seotus USA dollariga. Teiseks see, et kui Eestis mindi euronõutele üle alates selle aasta 1. jaanuarist, siis lätlased teevad seda alles järgmisel aastal, mis

võimaldas neil viivitada investeeringutega. Pealegi ei aeta Lätis euronõuetest kinnipidamisel juuksekarva lõhki, nagu see Eestis toimub. Kolmanda asjaoluna viitas Laanemets sellele, et erinevalt Eestist toetab Läti riik oma kalureid. Lisaks on Lätis palgatase madalam kui Eestis.

Samas puuduvad lätlastel Venemaa kauplemisel toepeltollid, mis on kehtestatud Eesti

ekspordile. Laanemets ei usu, et Eesti suhtes kehtestatud toepeltollid kaoksivad automaatselt pärast ühinemist euroliiduga.

“Ametnike paberites võivad need toepeltollid ju järgmise aasta 1. maist kaduda, kuid praktikuna ei näe ma küll sellist võimalust,” tõdes Agu Laanemets. “Nii et kui meie satume Ukraina suhtes lätlastega võrdsesse seis, siis Venemaa eelise säilitavad nad ikkagi.”

ThermiSol käivitab Kadrinas uue tootmisliini

Veel selle aasta oktoobris-novembris käivitab ThermiSol OÜ Lääne-Virumaal, Kadrinas uue tootmisliini.

Uus liin võimaldab täisvõimsusel tööle rakendudes viia vahtpolüstüreenist isolatsioonimaterjalide aastatoodangu seniselt 67000 kuupmeetrit 135000-le. Tootmisliini maksumus ulatub 8 miljoni kroonini.

Juuli oli ThermiSoli tehase kümne tegutsemisaasta jooksul paremuselt teine kuu. August purustas aga kõik senised rekordid ning ettevõtte müügi-maht kasvas eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 15%.

Augusti lõpus tõi ThermiSol OÜ turule uued tooted Soo-

mest, mis on välja töötatud eriti niiskete ja raskesti koormatud kohtade soojustamiseks.

Lisaks alustab ThermiSol OÜ septembri lõpus uute toodete turustamist, millega soovib tulevase aasta lõpuks oma turuosa Eestis tõsta 65 protsendile.

ThermiSol OÜ on EPS-isolatsioonimaterjale (eesti keeles teatakse EPSi rohkem vahtplastist või vahtpolüstüreeni nime all) tootev ettevõtte, mis on asutatud 1993. aastal Kadrinas Aumeki nime all.

ThermiSol OÜ omanikuks on CRH plc, kes kuulub maailma viie suurima rahvusvahelise ehitusmaterjalide tootja hulka.

ÄP Online

Uninet pakub kõneteenust DSL-võrgu kaudu

Esimese telekommunikatsioonioperaatorina Eestis alustas Uninet kõnesideteenuste pakumist DSL-võrgus.

Uninet kasutab *voice-over-DSL* tehnoloogiat. Uus sidela-hendus tootenimega Oneline võimaldab sama kaabli kaudu pakkuda kliendile nii keskjaama funktsioonidega lauatelefonivõrku kui ka interneti püsiühendust.

Uus tehnoloogiline lahendus lubab Uninetil vähendada kõiki kõnesidega seotud tariife –

kõnealustustasu, kõneminuti hinda ja telefoni abonentmaksu.

“Uus tehnoloogia avarab oluliselt klientide võimalusi: emafirma sisetelefonivõrku saab ühendada nii filiaalid kui ka kodustöötajad; kasutada saab lühinumbreid, suunamist ja tasuta sisekõnesid. See võimaldab pakkuda 25% soodus-tust kõnealustustasult ja väga soodsaid kõnehindu,” loetles Unineti teenusoperaatoriksuse juht Ardi Aolaid.

ÄP Online

AUTODE LOOJA

RENAULT
LAGUNA

Suurte avastuste au lasub vaid valitutel. Sina võid olla üks neist. **Automaatne kliimaseade, soojust peegeldav esiklaas, valuveld, CD-raadio, püsikiirusehoidja...** kõik see ootab Sind autos, millest teised on vaid unistanud. Renault Laguna Galileo luukpära ja universaal on saadaval vaid piiratud kogustes hinnaga **alates 269 900** kroonist.

Renault annab 2-aastase tehasegarantii.

Juhib Sind valitute hulka.

Renault' esindused:
ABC MOTORS AS: Tallinnas Paldiski mnt. 105, tel. (0) 674 7747. www.abcmotors.ee
AUTORI AS: Tallinnas Mustamäe tee 12B, tel. (0) 611 5833; Tartus Jõe 9a, tel. (07) 367 890. www.eesti-renault.ee

MÜÜK ■ Norra Synnove Finden soovib hiljuti ostetud osalust suurendada

Ostuhuvilised tiirutavad ümber Võru Juustu

Eesti suurimat juustutootjat Võru Juustu ihaldavad samaaegselt nii Norra juustutootja Synnove Finden ASA kui ka Soome kontsern Valio. Eile tegid norralased aktsiate ostupakkumise Võru Juustu väikeaktsionäridele.

Kristina Traks

kristina.traks@aripaev.ee

Synnove Finden ASA tegi pakkumise Võru Juustu väikeaktsionäridele hinnaga 78,32 krooni aktsia eest. Kolm nädalat tagasi ostis Synnove Finden Sampo Pangalt 35,65 protsenti Võru Juustu aktsiatest, makstes aktsiapaki eest 15,6 miljonit krooni. Selle tehinguga sai Synnove Finden Võru Juustu suuruselt teiseks aktsionäriks.

Kosilased Norrast ja Soomest

ASi Võru Juust omanikud

väikeaktsionärid

6,55%

soovib osta

Synnove Finden ASA

Norra

35,65%

Saviola Eesti

kuulub itaallastele

57,8%

peab läbirääkimisi osaluse ostuks

Soome kontsern Valio

Taas kahjumis

ASi Võru Juust majandustulemused

mln kroonides

KASUM

3,7

2001

2002

-0,9 mln kr

KÄIVE

142,3

2000

201,9

2001

186,5

2002

Allikas: AS Võru Juust

Võru Juustu suurim aktsionär on itaallastele kuuluv Saviola Eesti AS (57,8% aktsiatest). Väikeaktsionäridele

kuulub Võru Juustu aktsiatest 6,55 protsenti ning selle aktsiapaki hinnaks oleks Synnove Findeni tehtava ostupakkumise

se järgi kokku 2,8 miljonit krooni.

1928. aastal asutatud Synnove Finden ASA omab 20 protsenti Norra juustuturust. Ettevõtte aastakäive on ca 1,3 miljardit krooni. Synnove Findenis töötab üle 3000 töötaja ja ettevõtte on noteeritud Oslo väärt-paberibörsil.

"Synnove Finden näeb investeringut Võru Juustu kui võimalust muuta brändinimi Synnove rahvusvaheliseks," teatab ettevõtte juhatus pöördumises 28. augustist 2003 Synnove Findeni koduleheküljel. Synnove Findeni läbimurdeks rahvusvaheliste turgudele seab piirangud asjaolu, et Norra ei kuulu euroliitu. Ida-Euroopa turgudel näeb Synnove Finden lähiaastatel kõige kiiremini kasvavaid turgusid.

Samaaegselt norralaste tiirlemisega Võru Juustu ümber, peavad Saviola Eesti itaallastest omanikud intensiivseid läbirääkimisi oma osaluse müümiseks Soome piimanduskontsernile Valio.

"Meie huvi on jätkuv, hooli-

mata norralaste pakkumisest," ütles Valio Eesti tegevjuht PETER Puskai. "Valio pole Võru Juustu ostmise plaanidest loobunud." Puskai ei osanud kommenteerida Synnove Findeni pakkumist, kuid sõnas, et läbirääkimised Valio poolt aktsionäridele tehtava pakkumise tingimuste üle käivad. "Selle kuu lõpus peaks saabuma selgus," sõnas Puskai.

Puskai sõnul ei saa praegu rääkida sellest, et Valio soovib tingimata saada Võru Juustust enamusalust. "Osalus suurelt sõltub ikkagi tehingu tingimustest," sõnas ta. "Läbirääkimisi ei peeta põhimõttel, et kas enamusalust või üldse mitte midagi." Valio soovib osalust Võru Juustust, kuna juust on Valio üks strateegilisi tooteid ning Eestis pole Valiol praegu oma juustutootmist.

"Järelikult on Võru Juust atraktiivne ettevõtte," ütles Võru Juustu juht Heiki Pensa, kommenteerides mitme investori huvi. Pensa sõnul lisab ettevõttele atraktiivsust Eesti peatne euroliiduga liitumine.

Vaidlus kondilihamassi ümber jätkub

Põllumajandusministri ja lihatootjate ning -töötajate kohtumisel jäi eile kondilihamassi keelustamise või lubamise osas üksmeel saavutamata, minister lubas otsuse teetada paari nädala jooksul.

Liis Kängsepp

liis.kangsepp@aripaev.ee

"Kondilihamassi osas pole meil mingit konsensust," ütles Rakvere Lihakombinaadi juhatuse esimees Olle Horm vahetult pärast eilset kohtumist. "Kohati tekkisid ikka päris kuumad tunded. Samas MDMi kee-

lustamine pole tegelikult lahendus."

Kondilihamass ehk ametlikult mehhaaniliselt konditustatud mass (MDM) on lihatööstuse jääkprodukt, mida kasutatakse odavama hinnaklassiga vorstides. Kuigi suuremate lihatööstuste arvates on kondilihamassi kasutamine igati normaalne, taotlevad väiksemad lihatööstused MDMi kasutamise lõpetamist vorstides, kuna nende arvates pole tegemist kvaliteetse toorainega.

"Koer ka ei võta seda MDMist tehtud vorsti!" hüüatas OÜ Kehtna Mõisa juhatuse esimees Märt Riisenberg.

Riisenbergi sõnul tuleks kon-

dilihamassi kasutamine keelustada ja sisse seada täielik tollikaitse Eesti lihaturule. "Inimene valib vorsti ikka raha järgi ja see MDMi kasutamine on lihtsalt ebaaus konkurents. Kuna meie toodame ilma kondilihamassita, siis meie peame selle vorsti tootmise eest maksma 3-4 korda rohkem."

Põllumajandusminister Tiit Tammsaare sõnul peaks selgus tulema paari nädala jooksul, kuid erinevate arvamuste tõttu ei oska ta praegu öelda, kas jääb kindlaks oma varasemale soovile kondilihamassi kasutamine keelustada. "Ma ei ütle praegu ei ühte, teist ega kolmandat," ütles Tammsaar.

Eilsel kohtumisel: vasakult Villem Lihakauba juht Kalev Villem, Lihaveise Kasvatajate Seltsi esimees Leino Vessart ja Kehtna Mõisa OÜ juht Märt Riisenberg.

Foto: Raul Mee

Äripäev
online

Politsei otsib PC Kaubamaja endist pearaamatupidajat

Tallinna kesklinna politsei-osakond otsib taga pankrotis PC Kaubamaja endist pearaamatupidajat Krista Kulli.

Kull on väidetavalt Eestist lahkunud ja viibib USAs.

Politsei uurib juba aasta algusest PC Kaubamaja pankrotini viinud majandamist, mille käigus tegi firma juhtkond ettevõtteid väljamaakside.

Norra kontserni Merkantidata gruppi kuuluv PC Kaubamaja pankrotistus jaanuari lõpus. Ettevõtte on kohustusi ligi 25 miljonit krooni.

Valitsus kiitis heaks käibemaksuseaduse eelnõu

Valitsus võttis vastu ja saatis Riigikogule käibemaksuseaduse eelnõu.

Eelnõuga viiakse kehtivasse käibemaksusüsteemi sisse Euroopa Ühenduse sisse, st liikmesriikidevahelise kaubanduse käibemaksuga maksustamist reguleerivad sätted.

Seadus jõustub Eesti liitumisel Euroopa Liiduga.

Pro Kapital avab Riias uue kaubanduskeskuse

Jalgrattur Mario Cipollini ja Itaalia äriees Ernesto Preatoni avasid eile Pro Kapital Gruppi kuuluva Riia kaubanduskeskuse.

Domina Shoppingu kaubanduskeskuse projektijuhi Allan Remmelkooi sõnul läks ostukeskuse esimese etapi ehitus maksma üle 360 miljoni krooni.

Järgmise aasta oktoobris valmiva Riia suurima ostukeskuse koguinvesteering on ligi miljard krooni, lisas Remmelkoo.

Eile avatud ostukeskuses on 19 000 m² kaubanduspinna ning 48 kauplust. Suurim rentnik on ligi 11 000 ruutmeetril laiuv Riia suurim hüpemarket HyperMaxima.

Äripäev

Hind 990 kr (km-ga 1169 kr).
Mitme osaleja korraga registreerimisel on 10% soodustus.
Registreerimine telefonil
(0) 667 0233, Merle Kumari
www.aripaev.ee/seminar

23. septembril 2003 Rakvere teatri väikeses saalis

Äripäeva Lääne-Virumaa Arengukonverents

Elu võimalikkusest Lääne-Virumaal, Lääne-Virumaa maavanema kt Riina Kaptein

Ettevõtluse arengusuunad Rakveres, Rakvere linnapea Andres Jaadla

Lääne-Viru maakond: trendid ja visioon, Eesti Tuleviku Uuringute Instituudi direktor Erik Terk

Eesti majanduse arengud, Eesti Panga juhtivekspert Kristjan Tamla

EAS võimalused ettevõtjale, EASi direktor regionaalarengu alal Ülari Alamets

Arengusuunad kindlustuses ja Lääne-Virumaa ettevõtete kahjujuhtumite ülevaade, If Eesti Kindlustuse kindlustusdirektor Mihkel Uibopuu

Kinnisvara Lääne-Virumaal – hea või halb investeering? Vestman Kinnisvara analüütik Ülle Tamm

Lääne-Virumaa ettevõtluskeskkond ettevõtja pilgu läbi, OG Elektra nõukogu esimees Oleg Gross

Konverentsipäeva kokkuvõte, Virumaa Teataja peatoimetaja Rein Sikk

Lääne-Virumaa TOPi väljakuulutamise ja autasustamine

Toetavad:

ettevõtte arendamise sihtasutus

If Eesti Kindlustus

ÜLE LINNA MAASTUR.

SANTA FE

Hind alates 300 000.-
Garantii 3 aastat.

Hyundai praktilise linnamaasturi eesmärgiks pole liigikaaslaste matkimine. Omapärase lopsaka välimusega auto pakub kuhjaga mugavusi igapäevastel linnasõitudel: **turvaline ja avar sõitjatesalong, pidev nelivedu, hea nähtavus liikluses.**

Nüüd saad valida endale ka 2-liitrise diiselmootoriga ning käsivahetusvõimalusega automaatkäigukastiga **Santa Fe**. Selle autoga läbid imelihtsalt ummikud ja sõidad kindlalt libedail ja lagununud linnatänavail.

palju panipaiku

võimekas mootor

elektriaknad

kliimaseade

küllaga ruumi

TALLINN: AS Korea Auto, Kadaka tee 72a, tel 6 502 801; AS Korea Auto, Pärnu mnt 139c1, tel 6 502 626.
PÄRNU: OÜ Plussliin, Lao 8, tel (044) 78 484. TARTU: OÜ Ainar Auto, Turu 28, tel (07) 366 344. KOHTLA-JÄRVE:
AS Frend Servis, Järveküla tee 22, tel (033) 75 184. NARVA: AS Zur, Kalda 5, tel (035) 93 450. VILJANDI: AS
Marki Auto, Karula Teerist, tel (043) 55 722. KURESSAARE: OÜ Metra AP, Aia 25, tel (045) 39 363.

HYUNDAI

ARUKAS VALIK
www.hyundai.ee

TEHNOLOOGIA ■ Hansapanga juhtivtöötaja nakatas panga võrgu viirusega oma sülearvutist

Suurfirmade IT-probleemid kuhjuvad

Hansapanka ja EMTd suvel kimbutanud IT-probleemid on tekkinud töötajate hooletuse ja testikeskkondade piiratud võimaluste tõttu.

Tarmo Riisenberg
tarmo.riisenberg@aripaev.ee

Tavalisele inimesel väljenduvad probleemid tõrkuva internetipanga ja vaikiva mobiiltelefonina. Seejuures pole tegu lihtsalt üksikute apsidega, vaid vigade kuhjumine viitab suurematele probleemidele. Olukorra tõsidust näitab kas või fakt, et pärast viimast, 28. augusti sidekatkestust esitas sideamet EMT-le ametliku päringu tekkinud probleemide põhjuste kohta. Kuigi EMT enda kinnitusele ei ületa vigade hulk nende mobiilsidevõrgus kehtestatud piirnorme, tõdes sideamet oma hinnangus, et probleem on täiesti olemas. "Sideameti eksperthinnangul ületab ASi EMT mobiiltelefonivõrgus aset leidnud rikete arv lubatud piiri, ent puuduliku seadusandluse tõttu ei saa amet seda kinnitada," tõdes sideameti peadirektor Jüri Jõema.

Paremini ei ole läinud ka Hansapangal. Viimane probleem pangasüsteemidega tuli välja üleeile, kui paari tunni

vältel oli häiritud panga kodulehekülje mõningate funktsioonide kasutamine. Hansapanga IT-juhi Olli Heinoneni kinnitusele oli selle probleemi põhjuseks rike panga riistvaras. "Me võime küll seadmeid dubleerida, kuid selliste vigade eest ei päästa meid miski," kinnitas ta.

Varasemate häirete põhjuseid tuleb Heinoneni sõnul otsida aga pangatöötajate endi hooletusest ning testikeskkondade piiratud võimalustest. Kuigi iga ettevõtte suurimaks varaks on tema töötajad, on nad ka ühtlasi ka suurimaks ohuallikaks. Oma nahal tõdes seda Hansapank, kui tavalise arvutivõrgu tõttu oli 22. augustil mitme tunni vältel häiritud internetipanga tegevus. "Siin oli tõesti tegu inimliku eksimusega, sest viirus pääses võrku ühe pangatöötaja sülearvutist," kinnitas panga Heinonen. Tulemüürid

suutsid küll kinni püüda kõik interneti kaudu pangasüsteeme rünnanud viiruskirjad, kuid panga enda töötaja ohtlikku käitumist nad vältida ei suutnud. Seejuures oli väidetavalt tegu keskastme juhust kõrgemale ametikohale jääva inimese eksimusega.

Teine probleemide allikas on soov pakkuda klientidele järjest uusi tooteid ja teenuseid, see aga seab ranged nõuded teenuste viimistlemiseks mõeldud testikeskkondadele. "99 prot-

99 protsenti vigadest on võimalik küll vältida, kuid viimase ühe protsendi vältimine läheb juba väga kalliks.

Ain Rasva, Ühispanka IT-juht

senti vigadest on võimalik küll vältida, kuid viimase ühe protsendi vältimine läheb juba väga kalliks," kinnitas Ühispanka IT-juht Ain Rasva. Nii tähendaks panga IT-süsteemide tegevust täielikult imiteeriva testikeskkonna loomine umbes viie protsendi suurust kasvu panga IT-kul-

ludes. "Selle peaks aga omakorda kinni maksma kliendid, kellele teenustasude tõus kindlasti ei meeldi," arvas Rasva. Niikaua, kui probleemid väga suureks ei muutu, üritatakse hakkama saada aga väiksemate investeeringutega.

Suviste probleemide tõttu

EMT ja Hansapanga klientide elu häiritud

rikete kroonika

14. juuli

Enam kui 400 000 EMT klienti jääb kolmeks ja pooleks tunniks tarkvararikke tõttu sidetu. EMT kasutajad saavad küll saata sõnumeid, kuid need ei jõua töötlemiskeskuste ülekooormatuse tõttu kohale. Samuti ei saa EMT kliendid helistada teistesse võrkudesse.

28. august

häired ühes EMT GSM-keskjaamas, Tallinna kesklinnas ja Ida-Tallinnas asuvad kliendid ei saa helistada ega kõnesid vastu võtta ülekooormusest tekkinud probleemide tõttu on häiritud ka side teistes piirkondades kokku umbes 100 000 EMT kliendil

29. august

lühiajalised sidehäired EMT võrgus tingitud ülekooormusest

juuli

august

september

22. august

hanza.neti kasutamine häiritud mitme tunni vältel arvutisüsteemis viirus

25. august

hanza.neti kasutamine häiritud poole tunni jooksul põhjus teadmata

1. september

tunni aja jooksul pole võimalik sooritada kaardimakseid, võtta pangaautomaatidest sularaha ja kasutada internetipanka tarkvara täiendamisel tekkinud tehnilised probleemid

17. september

kolme tunni jooksul takerdunud lepingute sõlmimine, mille vormid on internetis serveri kettaseadme vead

Allikas: Äripäev

on investeeringute vajadust tõdenud ka asjaosalised ise. Hansapank kinnitab, et otsus teha veel enne aasta lõppu testikeskkonda täiendav investeering, on tehtud juba varem ja ei ole seotud suviste probleemidega. "Ma ei saa küll öelda, kui suur

on investeeringute summa, kuid ma võin kinnitada, et tegu on tänava suurima üksiku investeeringuga IT poolde," kinnitab Heinonen. Üldse on Hansapanga IT-kuludeks tänava kolme Balti riigi peale ette nähtud ligi 700 miljonit krooni.

Samas ei pruugi ka testikeskkonnas kõik vead ilmneada. "Minu aastatepikkune kogemus näitab, et tegelikult tulevad vead ikka välja vaid realses kasutuses," kinnitas Radiolinja võrguoperaatorüksuse juht Jüri Karelson.

Konverentsi eesmärk on pakkuda ettevõtete juhtidele pidepunkte tulevase aasta eelarve ja äriplaani koostamiseks

Avakõne: Eesti majanduse väljavaated aastal 2004
peaminister **Juhan Parts**

Majandusproгноos aastaks 2004:

Eesti Panga asepresident **Märten Ross**

Olulisemad faktorid, millele tuleb järgmise aasta äriplaani koostamisel keskenduda

Silmet Grupi juhatuse esimees **Tiit Vähi**

Ülevaated Eesti olulisemate majandusharude ettevõtete äriplaanidest aastaks 2004

Kinnisvara: Uus Maa Kinnisvara juhatuse liige **Urmas Laur**

Ehitus: Koger & Partnerid juhataja **Andres Koger**

Kaubandus: Tallinna Kaubamaja direktor **Kati Kusmin**

Toiduainetööstus: Wöro Kommerts juhataja **Aigar Pindmaa**

IT ja telekommunikatsioon: Elioni juhatuse esimees **Valdo Kalm**

Meelelahutus: Vanalinnastudio teatrijuht **Anne Veesaar**

Mööblitööstus: Thulema peadirektor **August Kull**

Meedia ja reklaam: Eesti Meedia juhatuse esimees **Mart Kadastik**

Autokaubandus: Info Auto tegevjuht **Viktor Siilats**

Kütuseturg: Alexela Oili juhataja **Heiti Hääl**

Trükitööstus: Kroonpressi juhatuse esimees **Andres Kull**

Ravimikaubandus: Eli Lilly juhatuse esimees **Rauno Pukonen**

Rõiva- ja tekstiilitööstus: Baltika peadirektor **Meelis Milder**

Transport: Tallinna Sadama juhatuse esimees **Riho Rasmann**

Metsatööstus: Rait ASi juhatuse esimees **Ivar Dembovski**

Kokkuvõte: Pakterminali tegevjuht **Raivo Vare**

Konverentsi osalejad on oodatud koos kaaslasega 25. septembril õhtul kell 20.00 Saale Kultuurikeskusesse vaatama Rahvusopera Estonia operetti "Onupoeg Bataaviast"

Sellel aastal on kõik siin!

Viimane soodushinnaga registreerumise päev!

Seisuga 18.09.03 kell 16.00

saalis veel **27 vaba kohta!**

Registreeru tel 667 0233

Päevakava: www.aripaev.ee/seminar/

Konverentsi toetavad:

25.-26. septembril

Tallinnas Salme Kultuurikeskuses

Äripäeva ettevõtluskonverents

kuidas tabada märki?

äriplan 2004

Osalemistasu kuni 19. septembrini hind 6100 krooni (km-ga 7198 krooni).
Täishind 7200 krooni (km-ga 8496 krooni). Mitme osaleja korraga registreerimisel soodustus 10%.

Äripäev

SEADUSEMUUDATUS ■ Kohtutäituri tasumäärad nüüdsest kehtestatud seadusega

Kaebus sundis muutma kohtutäituri seadust

Riigikogu võttis sel nädalal vastu seaduseparanduse, millega viidi kohtutäituri tasumäärade kehtestamine põhiseadusega kooskõlla.

Väinu Rozental

vainu.rozentala@aripaev.ee

Kohtutäituri seadusesse tehiti muudatus, mille kohaselt on nüüd kohtutäituri tasumäärad kehtestatud seadusega, mitte enam justiitsministri määrusega. Seni kehtinud seadus sätestas, et kohtutäituri tasumäärad kehtestab justiitsminister oma määrusega.

Tasumäärade üleviimisel

seadusesse tasumäärade suurus võrreldes määrusega sisuliselt ei muudetud.

Seaduseparanduse tingis kevadel metsa- ja puiduäriees Kaupo Türk, kes keeldus maksimaalset 295 krooni suurust kohtutäituri poolt sissenõutavat tasu. Türk esitas Tallinna linna kohtusse kaebuse, mille kohaselt on kohtutäituri tasu seadusevastane, sest tasu määrade kehtestamine justiitsminist-

ri määrusega pole kooskõlas põhiseadusega. Sama seisukoha jagas ka õiguskantsler.

Riigikogu õiguskomisjon algatas kohe kiireloomulise eelnõu. "Kui justiitsministri määrus tunnistatakse põhiseadusega vastuolus olevaks enne ta-

sumäärade viimist kohtutäituri seadusesse, võib selle tulemusel tekkida riigile suur lisakuulu," põhjendas õiguskomisjoni liige Siim-Valmar Kiisler 10. juunil Riigikogus seaduse esimesel lugemisel seaduse kiire vastuvõtmise vajalikkust.

Riigikogu õiguskomisjoni liige Siim-Valmar Kiisler

Foto: Julia-Maria Linna

MAP Eesti avab uued laod

Eesti suurim paberi hulgemüügifirma MAP Eesti avab täna pidulikult uue 2200 ruutmeetri suuruse hoonekompleksi.

Uuest kompleksist 600 ruutmeetrit on bürooruumid ning 1600 ruutmeetrit laopind.

"Ladu on nüüdsest palju suurem ning me saame seetõttu kohapeal rohkem tooteid hoida. See omakorda parandab toodete logistilist laialivedu," selgitas MAP Eesti Asi juhataja Külli Meister.

Meister ütles, et ettevõtte töötas üle kümne aasta tingimustes, kus kontor ja ladu asusid eraldi, nüüd paraneb tänu ühes hoones paiknemisele teenindustase. "Kas või seetõttu, et meil on nüüdsest võimalik kliente kohapeal teenindada," ütles Meister.

MAP Eesti uus hoonete kompleks paikneb Tallinna-Pärnu maantee ääres, Täna silma Tehnopargis.

Spetsiaalselt paberite hoid-

miseks mõeldud laos on olemas kõik vajalikud tingimused, nagu näiteks kliimaseadmed püsiva temperatuuri hoidmiseks.

Viiel korrusel paiknevatesse riulitesse on võimalik paigutada keskmiselt 900 tonni paberi. Laohoone põrandale saab ladustada ligi 300 tonni paberi.

MAP Eesti uue hoonekompleksi ehitajaks oli Maru Ehitus AS ning kinnisvaraarendajaks SRV Kinnisvara AS. MAP Eesti pole hoone omanikuks, vaid on võtnud selle pikaajalisele rendile.

MAP Eesti turuosa on 44 protsenti. Eelmise aasta kasum oli 9 miljonit krooni ja käive 175 miljonit krooni. Ettevõtte töötab kokku 40 inimest. MAP Eesti kuulub rahvusvahelisse M-reali hulgemüügi gruppi MAP Merchant Group.

M-real tekkis Soome metsa- ja paberitööstusettevõtte Metsä-Serlän, Rootsi paberitootja Modo Paper ja ühenduse Zanders ühinemise teel. ÄP Online

Ettevõtjad uuendavad vaguneid ja tsisterne

Tänu soodsatele liisingutingimustele ja transiidi suurenemisele on ettevõtjad käesoleva aasta alguses soetanud suurel hulgal uut raudteeveeremid.

Seoses sellega eraldas valitsus reservist raudteeametile 115 790 krooni raudteeveeremi registreerimismärkide väljastamise kulude katteks.

Raudteeamet on sel aastal väljastanud ligi 7000 registreerimismärki, kulutades nende tellimiseks 134 130 krooni, mis ületab 2003. aastakse ettenähtud vahendid.

Seisuga 1. august on veere-

registreerimisregistreeritud 1882 vagunit, millele tuleb kahe kuu jooksul vastavate andmete saamisest, nende kontrollimisest ja riigilõivu tasumisest väljastada registreerimismärgid.

Alates selle aasta 31. maist ei ole raudteeamet registreerimismärke tellinud ega väljastanud. Samas on raudtee-ettevõtjad esitanud avaldused veel 1020 vaguni registrisse kandmiseks.

Ühele vagunile tuleb paigaldada kaks registreerimismärki, ühe märgi hind on 19 krooni ja 95 senti. ÄP Online

PAKKUMINE AS VÕRU JUUST VÄIKEAKTSIONÄRIDELE

Lugupeetud ASi Võru Juust väikeaktsionär,

Synnøve Finden ASA (edaspidi SFM) on Norra äriühing, mis ostis 26. augustil 2003 aktsiaseltsilt Sampo Pank 35,65% aktsiaseltsi Võru Juust aktsiatest ning nimetatud aktsiaostu tulemusena on SFMist saanud ASi Võru Juust suuruselt teine aktsionär. Otseinvesteeringute tegemiseks ASi Võru Juust peab SFM oluliseks suurendada oma aktsiaosalust ASis Võru Juust. Lähtuvalt sellest teeb SFM ASi Võru Juust väikeaktsionäridele pakkumise nendele kuuluvate ASi Võru Juust aktsiate müümiseks SFMile.

Pakkumine

Pakkuja:	<i>Nimi:</i>	Synnøve Finden ASA
	<i>Registrikood:</i>	875778722
	<i>Aadress:</i>	Eilert Sundstgt. 41 Postboks 5924 Majorstuen Oslo, Norra
Sihtemitent:	<i>Nimi:</i>	AS Võru Juust
	<i>Registrikood:</i>	10018691
	<i>Aadress:</i>	Pikk 23, Võru 65604, Estonia
	<i>www-aadress:</i>	www.synnove.no või www.hugin.no
Aktsiad:	Pakkumine tehakse ASi Võru Juust (EE3100003880) kõigi aktsiate suhtes, mis ei ole 15. septembri 2003 kella 12.00 seisuga Synnøve Finden ASA ega Saviola Eesti AS omandis, s.o 36 708 aktsiat, mis moodustavad 6,555% ASi Võru Juust poolt emiteeritud kõigist aktsiatest seisuga 15. september 2003.	
Pakkumise hind:	78,23 krooni ASi Võru Juust ühe aktsia eest. Pakkumise hind võrdub hinnaga, mille SFM maksis ASile Sampo Pank ASi Võru Juust ühe aktsia eest 35,65% ASi Võru Juust aktsiate ostmisel. SFM leiab, et 78,23 krooni aktsia eest on õiglane hind, mida väikeaktsionäridel on võimalus saada pakkumise vastuvõtmisel oma aktsiainvesteeringust loobumise eest.	
Pakkumise tähtaeg:	Pakkumine kehtib 18. septembrist 2003 kuni 2. oktoobrini 2003.	
Väärtuspäev:	6. oktoober 2003 (kuupäev, millal aktsiate eest tasutakse ja aktsiad üle kantakse)	

Täiendavate küsimustega, mis puudutavad pakkumise alusel aktsiate ostu-müügi läbiviimist, palub SFM pöörduda posti, elektronposti, faksi või telefoni teel advokaadibüroosse Ots & Co advokaat Randu Riibergi poole.

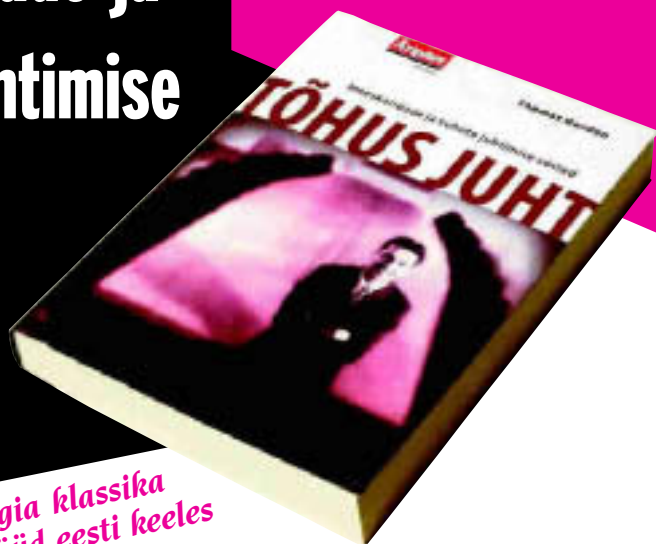
Aadress: Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn, Eesti.

Telefon (0) 614 1990, faks (0) 614 1999, e-post info@otsco.ee

Lugupidamisega,
SYNNØVE FINDEN ASA

Thomas Gordon

"Tõhus juht. Meeskondade ja suhete juhtimise võtted"

Juhtimispsühholoogia klassika
nüüd eesti keeles

Ilmub septembri
lõpus kirjastuselt
Väike Vanker,
vahendab Äripäev.

- võitja-võitja ideoloogia
- täis klaasi printsiip
- negatiivsete emotsioonide käsitlemine
- aktiivne kuulamine
- grupiliikmete osalusprintsiip
- mina-sõnumid
- probleemiomaniiku idee

Äripäev

Hind 389.-, ÄP raamatuklubi liikmetele 299.-
Tellimine klubi@aripaev.ee või 667 0108

AUTO ERI

ilmub 8. oktoobril

Uute autode müüjate TOP

Reklaampinna broneerimine kuni 24. septembrini

Projektijuht Asso Laido
Tel 6670072, asso.laido@aripaev.ee

Äripäev

EESTI erileht

Handelsblatti vahel

15. oktoobril
avaldatakse Saksa juhtiv
majandusleht Handelsblatt
Eesti-teemalise erilehe.
Eesti eri ilmub Handelsblattis
uusi Euroopa Liidu liikmesriike
tutvustavas sarjas.

Reklaami saab erilehte tellida
kuni 26. septembrini
Äripäeva reklaamiosakonnast.

Lisainfot erilehe kohta jagab Anneli Maidla.
Tel: 667 0105; e-post: anneli.maidla@aripaev.ee

Handelsblatt
NEWS AM ABEND

Äripäev

auto

toimetaja Tõnu Tramm tel 667 0141, e-post tonu.tramm@aripaev.ee

SEADUS ■ Uued seadused tekitavad automüüjates paksu verd

Euroliit tekitab automüüjais ärevust

Uute sõiduautode müüjad on ELi seaduste pärast ärevuses, kardetakse konkurentsi tihenemist müügis, samal ajal kui investeringud teenindusse pigem kasvavad.

Tõnu Tramm

tonu.tramm@aripaev.ee

Eesti uute sõidukite müüja te seas läbi viidud küsitlusest selgub, et päris täpselt ei oska keegi öelda, mida toob kaasa Euroopa Liit, kuna seadused on kirjutatud suhteliselt keeruliselt. "Härrased Euroopa Liidust hakkasid muutma seadustikku tarbija huve silmas pidades. Välja on tulnud küll nii, et põhiliselt on asjast kasu saanud juristid üle terve Euroopa, kes üritavad segasest seadusest küsimustele konkreetseid vastuseid leida," tunnistas ASI Japauto müügidirektor Erkki Ots.

A

Tema sõnul võimaldavad ELi seadused tulla turule n-ö juhuslikel õnneotsijatel, kes ei pruugi hiljem antud lubadusi täita. "Uued üritajad tulevad turgu vallutama kõikvõimalikke lubadusi andes: ülipikk garantiiaeg, tasuta tantsukursused ämmale vms. Selleks ajaks, kui neid lubadusi peaks täitma hakkama, on aga uus müüja avastanud, et autokaubandus on kapitalimahuka ja suhteliselt madala kasumlikkusega äri, kus kiiret kasumit ei tasu lootagi, ja parematele jahimaadele läinud," lausub Ots.

Sama meelt on ka enamik teisi automüüjaid, kes on nõr-

dinud, et EL annab vabad käed müüjatele, kes lihtsalt müüvad odavamalt, sest nad ei pea tegema investeringuid järelteenindusse. Seniste müüjate müük aga väheneb, sest tehtud investeringud on tarvis kinni maksta ja ainult garantiiremondid on Eesti tingimustes end raske ära elatada. See toob paratamatult kaasa teeninduse hinna tõusu, kuid ka see ei ole enam tarbija huvides.

ASI Silberauto marketingijuht Üllar Born tunnistas, et samal ajal kui EL annab vaba voli nn autokaubamajade tekkele, keda ei huvita peale müügi miski, peavad ametlikud esindused investeerima üha rohkem. "Meie puhul on juba see teema, et isegi reklaamsilte ja mööblit peavad tellima kõik esindused üle Euroopa ühest ja samast kohast, ehkki on selge, et Eestist saaks samad asjad palju odavamalt ja mitte sugugi kehvemad."

Sestap on ametlike esinduste pahameel Eesti esimese autokaubamaja, ASI Premium Motors vastu mõneti mõistetav. Samas ei ole aga neile ka midagi ette heita. "Kuni 1. maini on tõepoolest selline olukord, et müüme autosid teatavas mõttes omal riisikol ja aitame igati kaasa sellele, et meie müüüdud uued autod saaksid korralikult hooldatud," tunnistas Premium Motorsi nõukogu liige Tiit Arge, kelle sõnul on selline süsteem asjade loogiline käik. "Kui tolmuimeja läheb katki, ei lähe ma ju poodi selle parandamiseks nõudma, vaid vaatan raamatust järele, kes on sertifitseeritud remonditöökojad, ja pöördun nende poole."

Ehkki kõikidel Premium Motorsi müüüdud autodel on Arge kinnitusega kaasa Euroopa sertifikaat ning ELi seaduste kohaselt on kõik ametlikud esindused kohustatud neid autosid hooldama, saab kuni 1. maini Premium Motorsi ja autoesinduste vahel olema kü-

Erkki Ots, ASI Japauto müügidirektor

Premium Motorsi nõukogu liige Tiit Arge arvab, et tulevikus ei pöördu klient enam autofirmasse hoolduseks, vaid otse selle teenuse pakkuja poole.

Foto: Raul Mee

himatki põhjust, miks firmateenindused peaksid klientide loobuma, kui kevadel peavad nad niikuinii sama auto ette võtma," lausub Arge ning imestas, miks autofirmad nende tuleku üle nii pahased on. "Pigem võiksime teha koostööd. Pole ju mingi saladus, et kui tuleb müügile uus mudel, siis ametlike esinduste juures tekivad kuni pooleaastased järjekorrad. Meie saame autod kiiremini kätte ja miks

näoline, et inimene, kes seda autot väga tahab, tuleb ja ostab selle meilt niikuinii ja ta on valmis selle eest ka rohkem maksma, et seda kiiremini kätte saada."

Teiseks nentis Arge, et kui poleks nemad esimest autokaubamaja avanud, oleks seda teinud keegi teine ja märksa suurema rahakotiga ettevõtja. Teiseks on sellised mitme margi müüjad kasulikud eeskätt tarbijale, kes ei pea jooksmasalongist salongi ja kuulama, kui hea üks või teine auto on. "Meie ei pea kiitma ühte kindlat marki, me saame öelda otse, et sellel margil on need hädad, sellel teised ja valik on teie."

Samal teemal saab pikemalt lugeda 8. oktoobril ilmuvast Äripäeva Auto erilehest.

INFO-AUTO MAKSA SINU VANA AUTO VÄÄRTUSELE PEALE

25 000.-

KUI OSTAD MEILT UUE FORD MONDEO

INFO-AUTO MAKSA SINU VANA AUTO VÄÄRTUSELE PEALE

15 000.-

KUI OSTAD MEILT UUE FORD FOCUSE

INFO-AUTO MAKSA SINU VANA AUTO VÄÄRTUSELE PEALE

10 000.-

KUI OSTAD MEILT UUE FORD FIESTA VÕI FUSIONI

OSTA UUS FORD. MAKSA VANA AUTOGA.

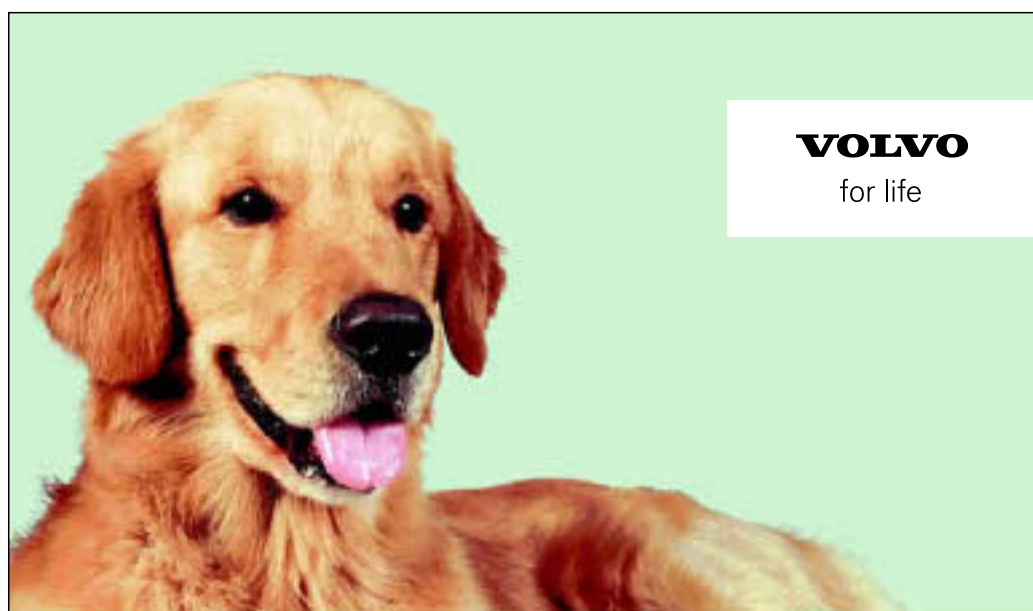
Too oma vana auto meile. Info-Auto hindab Sinu vana auto ära ja maksab tema väärtusele veel kuni 25 000 krooni peale. See suurem vana auto hind läheb uue Fordi liisingu sissemakseks. Edaspidi maksad vaid liisingu kuumakset ja tunned rõõmu oma uuest Fordist.

Sooduspakkumine kehtib kuni 30.09.2003. Pakkumise tingimustega tule tutvuda Info-Autos.

Fordi Autosalong
WWW.FORD.EE

TALLINN: Pärnu mnt.232, tel.(0) 6 710 060
TARTU: Turu 1, tel.(07) 371 882
PÄRNU: Tallinna mnt.89a, tel. (044) 33 393

VOLVO
for life

SINU PERE JA MUUD LOOMAD.

UNIVERSAALKEREGA VOLVO V70 ON AUTO, MILLES ENIM MÕELDUD SINU PERE VAJADUSTELE. IGAÜHE JAKS ON SIIN TAGATUD TURVALINE KOHT. NÜÜD RIKKALIKU LISAVARUSTUSPAKETIGA VOLVO V70 SOODUSHINNAGA KÕIGEST 409 000 KROONI. VÕIDAD AUTO HINNAST KUNI 95 000 KROONI. RIVISTA OMA LAPSED JA LOOMAD ÜLES, PAIGUTA NAD RUUMIKASSE AUTOSSE NING ASU TEELE. **SEIKLUSED ALGAVAD ADRRESSIL WWW.VOLVO.EE**

Pildil olev auto on täiendava lisavarustusega.

VOLVO V70 2,4 (140hj) SOODUSPAKKUMISE VARUSTUSES:

- ELEKTROONILINE KLIIMASEADE ECC
- ELEKTROONILINE KIIRUSEHOIDJA
- ROOLILT JUHITAV CD-MÄNGIJAGA AUDIOSÜSTEEM
- METALLIKVÄRV
- NAHKKATTEGA ROOL
- ESIUDUTULED
- KATUSERELSID VÕI KOERAVÕREDE KOMPLEKT

SOODUSHIND
409 000.-
HINNAVÕIT
95 000.-

INFO-AUTO
WWW.VOLVO.EE

TALLINN: Pärnu mnt. 232, tel. 6 710 000, volvo@iauto.ee
TARTU: Turu 1, tel. (07) 371 890, tartu@iauto.ee
PÄRNU: Tallinna mnt. 89A, tel. (044) 333 93, parnu@iauto.ee

AUTOMARK ■ Nissan tõi korraga turule kolm uuendatud mudelit

Nissani uuenenud

Tõnu Tramm

tonu.tramm@aripaev.ee

Uute mudelite uuendamine ehk *facelift* on eri autotootjatel üsna erinev. Mõni teeb seda peaaegu igal aastal, mõni ei tee üldse ja toob viie aasta möödudes turule juba täiesti uue mudeli.

Nissan on valinud tee, kus mudelite uuendamine on saanud autotootja igapäevatöö

osaks. See on igati tervitatav, sest esiteks aitab see kombineerida mudelite vahel tehnoloogiaid, mis on tarbijale meeldivaks osutunud, teiseks aitab operatiivselt kõrvaldada nn lastehaigusi, mis paratamatult iga uue mudeliga kaasas käivad.

Tänavu suvel jõudis Eestis müügile ühtekokku kolm Nissanit, millest *facelift* ehk kosmeetiline operatsioon üle käinud.

Nissan Tino päris Almeralt keskkonsooli.

Almera baasile ehitatud Tino hind jääb Almeraga samasse klassi, algab 249 900 kroonist.

Nissan Tino

Kui müügile jõudis uus Nissan Primera, siis oli tema üheks peamiseks eeliseks teiste konkurentide ees nn N-Formi kontrollpaneel, mis sisaldab endas põhjalikku ülevaadet auto käitusekulust, selle kaudu käib kogu kliima- ja audiosüsteemi juhtimine ning kogu info kuvatakse suurel ekraanil. Hoolimata esialgu pisut keerulisena tunduvast süsteemist leidsid ostjad peagi, et tegemist on siiski igati loogilise ja mugava lahendusega ning Nissani tootjad hakkasid sama põhimõtet kasutama ka teistel mudelitel. Esimalt sai selle möödunud aastal Almera, nüüd ka tema baasil valmiv mahtuniversaal Tino.

Kogu asja teeb autoostjatele meeldivaks aga see, et auto hind seejuures ei muutunud.

Ka välimuses toimus väiksemaid muudatusi: suunatud osa tuledepaneelis muutus valgeks, pisut muutus iluvõre jms. Samuti on nüüd Tino mudelivalikus nii bensiini- kui ka diiselmootorid: esimene 116- ja teine 112hobujõuline.

Diiselmootor teeb Tinost auto, mis on omas klassis üks kõige "kauamängivamaid". Tankides täis 60-liitrise kütusepaagi, saab temaga maantee sõidul läbida enam kui tuhat kilomeetrit. Maanteel kulutab ta 5,3 liitrit kütust 100 km kohta, keskmine kulu on tehnilistes andmetes 6,4 liitrit. 1,8-liitrine bensiinimootor on saadaval nii viiekäigulise käsikasti

kui ka neljaastmelise automaatkäigukastiga.

Bensiinimootoriga Tino hinnad algavad 249 900 kroonist, diiselmootoriga autol 249 900 kroonist.

Nissan Almera Tino uuendused

- Primeralt pärit ekraaniga N-formi pardasüsteem, mis sisaldab kliima- ja audiosüsteemi ning pardaarvutit
- valge taustaga esimesed suunatud
- muudetud iluvõre

15. oktoobril ilmub Delovõje Vedomosti erileht

autod ja transport

ERILEHE TEEMAD:

- EL ja automüük
- autoabi test
- autotranspordifirmade TOP
- Eesti transpordituru ülevaade – õhu-, mere ka raudteetransport
- Eesti logistikafirmade erinevad teenused

ERILEHE TOIMETAJA
Viktor Sepp
tel 667 0219
viktor@aripaev.ee

LISAINFO JA REKLAAMI TELLIMINE
Meelis Toom
tel 667 0147
faks 667 0200
meelis.toom@aripaev.ee

Деловые Вестности

US-PARTS BALTI AS
AMERIKA AUTODE VARUOSAD
Powerflex pulksid, Green filtrid, Wetec madalidussarjad
Tallinnas Mäealuse 3A
Telefon 655 0600, 056 250 352
Faks 655 0615
e-post usparts@online.ee
www.usparts.ee

Ametlikud Teadaanded

www.ametlikudteadaanded.ee

GARAAŽISEADMED

Targa Tehnika OÜ, Kadaka tee 183, 12618 Tallinn
Tel (0) 677 1636, faks (0) 677 1637, e-post: targa.tehnika@mail.ee, www.targatehnika.ee

mudeliirivi

Tänavu suvel uuenes Nissani mudelivalikus ühtekokku kolm autot, millest ühele lisandus tubli annus praktilisust, kahele aga eeskätt atraktiivsust.

Nissan Pickup Navara

Nissan Pickup on Eestis üks ostetumaid pikapeid ja kui juba ostetakse, siis ikka kogu raha eest, ehk kõige rikkalikuma varustusega Navara, millel katusekaared, astmelauad jms. Nissan Pickup on ilma teinud ka ralliradadel, ehk Pariisi-Dakari rallil, mis kahtlemata aitab auto edule veelgi kaasa. Seetõttu otsustas Nissan muuta Pickupi välimust ralliautolikumaks, muutes tema kastis olevate kaarte ja astmelaudade kuju, paigaldades katusele katuseraamid. Lisaks muudeti sisemist disaini sportlikumaks. Vaid esimesed kaitserauad ja prožektorid nendele tuleb ise muretseda ning ongi auto, millele tänaval pikalt järele vaadatakse.

Uus Navara on saadaval kahe versioonis: kahe- ja neljaükselisena, mootoriteks on tippversioonil 2,5-liitrine diiselmootor. Pickupil on olemas ka 2,4-liitrine bensiinimootor, kuid see on saadaval lihtsama varustusega, millel uusi ja uhkeid raame ning astmelaudu ei ole. Navara hinnad on kaheükselisel versioonil puhul 398 500 krooni, neljaükselise puhul 429 900 krooni.

Nissan Pickup Navara uuendused

- katuseraamid
- uued toruja kujuga astmelauad
- kastis asetsev uue kujuga astmelaud

Nissan Navara muutus varasemast sportlikumaks ja pilkupüüdvamaks.

Nissan X-Trail Extreme

Kui Nissan X-Trail mõne aasta eest kontseptsiooninautona autonäitustele ilmus, ilmestati tema välimust tuledega varustatud katuseraamid, stiilsed astmelauad jms. Kui auto ükskord müügisalongidesse jõudis, polnud tuledega katuseraamidest enam jälgegi järel. Loomulikult tekitas see nii mõneski autohuvilises teatava pahameele, mistõttu otsustas Nissan lasta tänavu välja piiratud koguses erimudelit Extreme, mis näeks välja just täpselt selline, nagu see esmakordselt autonäitustele ilmus. Lisaks efektsetele katuseraamidele on ka auto sisemuses kasutatud erinevaid värvitoone, et ostja, kes ei taha olla selline nagu kõik teised, tunneks seda ka autos olles.

Katusel asuvad lisatud on kasutatavad kaugtuledena ja nagu proovisõidul täheldada võis, valgustavad pimedas teed

nagu tõelised prožektorid. Kui lisada siia asjaolu, et uus X-Trail on saadaval 2,2-liitrise diiselmootoriga, mis on varustatud kuuekäigulise manuaalkäigukastiga, siis on tegemist efektse välimusega sõidukiga, mis ka igati praktiline.

Keskmiselt kulutab ta kütust vaid 7,2 liitrit 100 km kohta, maanteel on kütusekulu koguni 6 liitrit. Samas ei ole midagi ette heita auto kiirendusvõimele. 114hobujõuline diiselmootor suudab üle pooleteisetonnist maasturit kiirendada paigalt 100 km tunni kiiruseni 13,1 sekundiga, mis pole just teab mis sportlik tulemus, kuid asja ajab ära igal juhul. Selle mootori juures pole ka müraprobleemi, autoga sõites on vaeu aru saada, et tegemist on diiselmootoriga.

Extreme on saadaval ka 2,5-liitrise bensiinimootoriga, mida

Katuseraami paigutas Nissan X-Trailile kaugtuled.

saab omakorda valida kas viie- või kuuekäigulise manuaalkäigukasti või neljaastmelise automaatkäigukasti. Esimese hind on 425 000 krooni, teisel 444 600 krooni. Diiselmootoriga ja kuuekäigulise manuaalkäigukastiga variant maksab 446 700 krooni.

Nissan X-Trail Extreme'i uuendused

- kaugtuledega katuseraamid
- värvikamad sisetoonid
- rikkalikum varustus

X-Trail Extreme'i toodetakse piiratud koguses.

Eurost Auto
auto oma hinnaga

AUTODEL TEOSTATUD TEHNILINE KONTROLL. GARANTII!

Akadeemia tee 35, Tallinn Tel 671 0900
Avatud: E-R 9-18, L 10-15

www.eurostauto.ee
eurost@eurostauto.ee

Audi A6 Avant 2,4	Audi A6 Avant 2,5	Ford Mondeo 1,8	Ford Mondeo Turnier 1,8	Peugeot 206	Peugeot 307 XR	Peugeot 406 SR	Volkswagen Passat
121 kW, 2001, must, universaal, kliimaautomaatik, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 4x turvapadi, immobilisaator, kesklukustus puldiga, esimesed udu- ja tagumised udu- ja tagumised udu-	TDI Tip. 110 kW 2000 automaat, must met., universaal, kliimaautomaatik, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 4x turvapadi, immobilisaator, kesklukustus puldiga, Xenoni lähituled	TD Turnier 66 kW 2000, sinine, universaal, konditsioneer, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 2x turvapadi, immobilisaator, tuled korrektor, päevasõidutuled automaatne liilitus, peatoed esistmetel	TD 66 kW 2000, roheline met., universaal, konditsioneer, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 4x turvapadi, immobilisaator, kesklukustus puldiga, esimesed udu- ja tagumised udu- ja tagumised udu-	1,4 HDI Presence, 51 kW, 2003 tumesinine met., luukpära, roolivõimendi, lisapidurituli, 1x turvapadi, immobilisaator, Cobra 3863 Plip signaalsüsteem, kesklukustus puldiga, tagumised udu- ja tagumised udu-	1,6, 80 kW, 2003, punane, luukpära, hooldusraamat, kliimaautomaatik, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 6x turvapadi, immobilisaator, Cobra Plip 3863 signaalsüsteem, kesklukustus puldiga	2,0 HDI Husky, 66 kW, 2003 hall met., sedan, hooldusraamat, kliimaautomaatik, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 4x turvapadi, immobilisaator, Cobra signaalsüsteem, kesklukustus puldiga	1,9 TDI 66 kW 2000, sinine, sedan, kliimaautomaatik, ABS-pidurid, roolivõimendi, lisapidurituli, 4x turvapadi, immobilisaator, kesklukustus, esimesed udu- ja tagumised udu-
Hind 329 000.- kuumakse 3603.-	Hind 329 000.- kuumakse 3603.-	Hind 159 000.- kuumakse 1741.-	Hind 159 000.- kuumakse 1662.-	Hind 164 900.- kuumakse 1806.-	Hind 195 000.- kuumakse 2136.-	Hind 234 900.- kuumakse 2573.-	Hind 209 000.- kuumakse 2289.-

TOOME AUTOSID TELLIMUSE PEALE. OSTES AUTO MEILT, OSTAME TEIE VANA AUTO TAGASI!

AUTODE LOOJA

RENAULT

RENOO OSTA IKKA AUTORIST

Autori AS Tallinn Mustamäe tee 12b, Tel: (0) 611 5833 autor@eesti-renault.ee
Tartu Jõe 9a, Tel: (07) 367 890 tartu@eesti-renault.ee

MEGANE hind alates 179 900.-

www.eesti-renault.ee

toimetaja Tõnu Tramm tel 667 0141, e-post tonu.tramm@aripaev.ee

VARIA ■ BMW road show tõi välja kallid sportautod

BMW ajas rajale 12 miljoni eest autosid

BMW esitles sel nädalal oma road show'l tippvarustuses autosid, mille maksumus oli kokku oma tosinaga miljonid, teiste seas näitasid end sellised muskelautod nagu Z4 ja M3.

Tõnu Tramm

tonu.tramm@aripaev.ee

Iga-aastasel riigist riiki rändaval BMW road show'l olid tänavu autoajakirjanike kõrgendatud tähelepanu all just sportlikuma poole esindajad.

Riigist riiki rändaval BMW road show'l olid tänavu autoajakirjanike kõrgendatud tähelepanu all just sportlikuma poole esindajad.

Fotod: Tõnu Tramm

datud tähelepanu all just sportlikuma poole esindajad, ehk BMW Z4 ja sportlik kabriolett M3. Lisaks said ajakirjanikud kätt proovida ligi kaks miljonit krooni maksva 760 Li roolis,

arvukate uute 5-seeriatega, uue 4,6-liitrise mootoriga varustatud X5ga ning tagatipuks võrrelda uut "viiest" oma põhikonkurentidega.

Z4 ja M3 konkurents jäi silma (õigemini küll kõrva) tõsi-asi, et mõlemast autost on üle käinud nn helidisainerid, ehk mootorihääled on neil mõlemal tase omaette. Samas polnud tunda oodatud M3 mäekõrgust üleolekut. Sest mida ikka muud arvata, kui viimasel pakkuda 343 hj Z4 231 hobujõu vastu.

Igatahes kui arvestada nende kahe auto märkimisväärsust hinnavahet, siis on nende erinevus sõiduomadustelt oluliselt väiksem (kohati jättis Z4 isegi sümpaatsema mulje). Maksab ju 3,3-liitrine M3 Convertible 970 000 krooni, Z4 3,0 aga 595 700 krooni. Võimsust, mida meie teedel suhteliselt raske on rakendada, piisab mõlemal autol. Samuti teelpüsivuse ja sõidumugavuse poolest on nad mõlemad tippklassist. Tõsi, M3 on siiski neljakohaline, Z4 aga puhtalt kahekohaline rotster.

Teine huvitav võimalus liiks erinevatele sõidutreeningutele oli järjest katsetada BMW uut 5-seeriat, Audi A6 ja MB E-klassi.

Autosid katsetanud ajakirjanike arvamus ühtis selles osas, et vedrustuse poolest on nii

BMW kui ka Audi sportlikumat laadi sõiduriistad ja slaalomis on nende juhitavus parem kui Mercedesel, mille vedrustus pehmem. Eriti hea oli slaalomikatsetel aga aktiivroolivõimendusega 5-seeria BMW juhita-vus. Tegemist on muutuva ülekandega roolivõimendusega, mille puhul peab rooli väiksematel kiirustel oluliselt vähem edasi-tagasi lappama kui teistel ja sestap jääb märksa rohkem aega valida just seda õiget sõidutrajektoori ning võimalust, et rool n-ö käest ära läheb, ei teki.

Üritust läbi viinud BMW sõidutreener Eedo Raide, kes on üks vähestest BMW litsentseeritud sõidutreenereist maailmas, tunnistas, et ega BMW esindajate eesmärk ei olegi seliste üritustega iga hinna eest näidata, kui hea auto see on. Pigem üritavad nad õigete sõiduvõtete tutvustamise kaudu lahti saada mainest, mis seoses nn rullnokkade olematu sõidu- oskuse ja kultuuritusega on BMW-le külge jäänud. "Täna-val liiklust jälgides on üsna masendav, mis seal toimub, ja tekitab küsimus, millega meie auto- koolid tegelevad. Meie juurest on läbi käinud tuhandeid luba- dega inimesi ja väga paljud kuulevad esimest korda isegi seda, milline on õige sõidu- asend," tunnistas Raide.

Maagiline tulemus!
★★★★★ EURO NCAP turvalisustestil!

www.peugeot.ee

PEUGEOT 807. DETAILIDENI LÄBIMÕELDUD TURVALISUS. Peugeot spetsialistide ja teadlaste töö on kandnud head vilja. Triumf on täielik, sest Peugeot 807 pärjati hiljaaegu viie tärniga Euro NCAP turvalisustestil. Tegemist on kõige prestiižikama autode turvalisustestiga maailmas. Maagilise testitulemuse tagasid 6 turvapatja, ABS, ESP koos libisemisvastase süsteemiga, pidurdusvõimendi (EBA), kolmepunktiturvavöö kõikidel istmetel, reguleeritava kõrgusega rool ja täiuslikult tasakaalustatud aktiivne ning passiivne turvalisus. Autos, kus igaühe individuaalsed õigused on kaitsitud, privaatsus tagatud ja kõigi turvalisus garanteeritud. Üle jääb vaid nautida ühist teekonda. Väljaspool aega ja ruumi.

PEUGEOT. UNUSTAMATU SÕIDUELAMUS.

807

BMW superstaarid

BMW M3 Convertible

- võimsus: 343 hj
- kiirendusvõime 0–100 km/h: 5,5 s
- tippkiirus: 250 km/h
- hind: 970 000 kr

BMW Z4 3,0

- võimsus: 231 hj
- kiirendusvõime 0–100 km/h: 5,9 s
- tippkiirus: 250 km/h
- hind: 595 700 kr

Allikas: United Motors

III NÄM POLE TITEMÄNG!
Võida päris raha!

AKTSIAGALOPP Alates 1. oktoobrist

- tulemused reaalajas
- online-kommentaariid
- auhinnad esimesele ja viimasele

www.aripaev.ee/aktsiagalopp/

Äripäev

"Leksikoni loodav väärtus kujuneb aja jooksul"

Juhani Seilenthal
südames ja sünnilt tartlane

Nordea Panga juhatuse esimees Juhani Seilenthal hoiab käes Äripäeva uut leksikoni "Tartumaa 1953 võtmeisikut", mis on Eesti esimene ühe maakonna ettevõtjaid tutvustav kes-on-kes tüüpi raamat.

Ettetellimishind **298.-** kuni 23. septembrini. Hilisem hind **378.-**

Tellimine telefonil 667 0108 või www.pood.aripaev.ee

Äripäev

30. septembril 2003
Laulasmaa SPA & Konverentsikeskuses

Turismi Arengu Konverents

Milline on EL mõju riigipiiri ületamisesse
Siseminister Margus Leivo

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse võimalused turismiettevõtja toetamisel
EAS Turismiagentuuri projektijuht Kristel Oitmaa

Eesti turismituru ülevaated:

Konverentsiturism
Frens Konverentsiteenuste tegevjuht Kadri Karu

SPA & sanatooriumiturism
Laulasmaa SPA&Konverentsikeskuse juhataja Antti Aru

Eesti maaturism
OÜ Karuskose juht, MTÜ Maaturismi asutajaliige Aivar Ruukel

Majutusturg

Schlossle Hotel Groupi marketingi- ja müügidirektor Evelin Bötter

Meelelahutusturism

Royal Service Creative Director Mart Mikk

Vaba arvamuste vahetus:
Kuidas Eesti riik ja omavalitsused saavad turismiettevõtjat toetada

- Tarmo Sumberg, turismiettevõtja
- Urmas Sukles, Heal AS juhatuse esimees
- Margus Suik, majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi kaubandusosakonna juhataja

Äripäeva turismi TOPi pidulik vastuvõtt

Äripäev

Konverentsi hind enne 23. septembrit registreerimisel 2000 krooni.
Hiljem registreerijatele 2500 krooni. Mitme osaleja korraga registreerimisel ühest ettevõttest kehtib soodustus 10%. Hindadele lisandub käibemaks.
Registreerimine ja lisainfo www.aripaev.ee/seminar või telefonil 6670 233.

HANSABUSS
Konverentsi ametlik transport

LAULASMAA

• Spa and conference hotel •

börs

toimetaja Annika Matson, tel 667 0405, e-post annika.matson@aripaev.ee

TASU ■ Ligi 140 miljoni dollari suurune preemia määrati tasuks hea töö eest

New Yorgi börs on juhita

New Yorgi börsi (NYSE) nõukogu sundis juhatuse esimeest Richard Grassot (57) kolmapäeva õhtul tagasi astuma, sest avalikkus mõistis hukka juhile makstud 139,5 miljoni dollari suuruse lisatasu.

Annika Matson
annika.matson@aripaev.ee

Algselt määrati Grassole hiiglaslik 188 miljoni dollari (2,6 mld krooni) suurune kompensatsioon. Seda summat pidas ka Grasso liiga paljaks ning otsustas vastu võtta 139,5 miljonit dollarit.

Juhtivad poliitikud, investorid ja New Yorgi finantsturu järelevalve nõudsid, et Richard Grasso kohast loobuks. Tagasiastumise nõuet argumenteeriti, et nii kõrge tasustamine on kohatu ja kahjustab börsi kui finantsinstitutsiooni usaldusväärsust. Esialgu Grasso keeldus tagasi astumast, kuid otsustas jätkuva kritiseerimise tõttu loobumise kasuks. Grasso oli New Yorgi börsi juhi kohal ametis 1995. aastast alates. Kokku on Grasso New Yorgi börsil töötanud 36 aastat.

Teisipäeval deklareerisid USA kolm suuremat pensionifondi, et nemad nõuavad samuti New Yorgi börsi juhi taandumist.

New Yorgi ja California avaliku sektori töötajate ja õpetajate pensionifondide tegevus on senisest Grasso suunas tehtud kriitikast kõige tõsisem. Pensionifondid, kes on ühed aktiivsemad tehingute tegijad, ähvardasid isegi viia tegevuse mujale, kui NYSE ei vasta nende mu-rele.

“Viimased paljastused teie ja NYSE vahelise kompensatsioonilepingu kohta on investeerimisega seotud inimesi šokeerinud ja andnud tagasilöögi pingutustele taastada avalikkuse usku meie finantssüsteemi vastu,” ütlesid kirjas Grassole pensionifondid Calpers ja Calsters. California pensionifondide investeerimisportfellide maht on ligi 240 mld dollarit (3,34 triljonit krooni).

Umbes kolme nädala eest teatas New Yorgi börs, et mak-

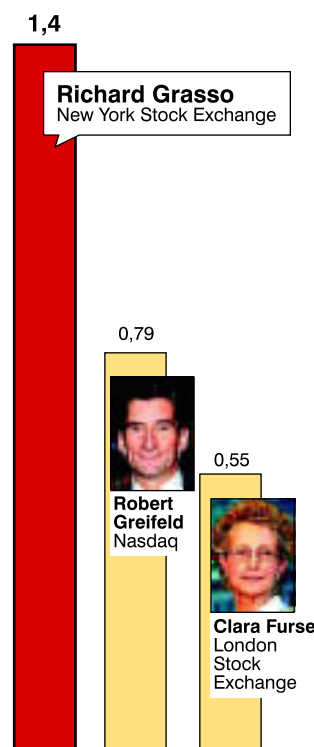

New Yorgi börsi endine juht Richard Grasso läheb rõõmsaid pensionipäevi nautima.

Foto: All Over Press

New Yorgi börsi juhi palk ületab teiste oma kordades

börsijuhtide põhipalk, mln dollarit

Allikas: Wallstreet-online

sab oma juhile tasuks hea töö eest 139,5 miljonit dollarit (1,95 mld krooni). Samas teatas seisis, et NYSE pikendas ka tippjuhi töölepingut aastani 2007.

NYSE kompensatsioonide komitee esimees H. Carl McCall ütles toona, et NYSE nõukogu on kindel, et Grasso on selle raha auga välja teeninud. “Oleme seisukohal, et Grasso on

NYSEt juhtinud väga edukalt ning väga pikka aega, seetõttu pikendasime samas ka töölepingut,” märkis McCall.

Selle maksega seoses sai esimest korda teatavaks, kui suur on NYSE tähtsaima juhi sissetulek. Grasso põhipalk aastast on 1,4 miljonit dollarit ja garanteeritud tulemuspalk 1 miljon dollarit, omataoliste seas on

tal seega suurim kindel aastatasu.

Nasdaq juht Robert Greifeld teenib aastast põhipalgana 790 000 dollarit ning tulemustest sõltuvate võimalike lisatasudena veel 1,75 miljonit dollarit.

London Stock Exchange juht Clara Furse teenis eelmisel aastal põhipalgana ligi 553 000 dollarit ja lisatasudena 811 000 dollarit.

Äripäev
online

Rootsi kroon euro suhtes aasta kõrgeimal tasemel

Rootsi kroon on eurole öeldud kindla “ei” järel tõusnud ühisvaluuta suhtes aasta kõige kõrgeimale tasemele.

Eile kaubeldi Rootsi krooniga tasemel üks euro 9,01 krooni. Alates läinud reedest on kroon tugevnenud ca 10 ööri, vahendas agentuur TT. Nii tugev pole Rootsi kroon olnud alates läinud aasta novembrist.

Ka dollari suhtes on kroon jõudsalt tugevnenud – üks dollar maksab nüüd jälle alla 8 krooni. Augusti lõpus maksis dollar 8,5 krooni. “Analüütikud prognoosisid, et esimesel nädalal nõrgeneb kroon euro suhtes 9,25 või 9,30 kroonile. Edasi oodati krooni tugevnemist. Üllatab, et tugevnemine on olnud nii kiire,” ütles SEB valuutastrateeg Anders Söderberg.

Söderberg usub, et paljud välismaised investorid on otsustanud investeerida Rootsi, et oma Euroopasse tehtud investeeringute riski hajutada. “Rootsi obligatsioonide tulusus on kõrgem ning kasv kiirem,” ütles Söderberg.

SEB Merchant Bankingu analüütik Robert Bergqvist aga prognoosib, et poole aasta pärast on krooni kurss euro suhtes tasemel 8,70–8,80 krooni eurost.

Jukose naftajuhe Hiinas ei valmi ettenähtud ajal

PetroChina teatas, et Venemaa suurim naftatootja Jukos ei lõpeta 2,8 mld dollarit maksva naftajuhtme ehitust õigeaks ajaks, kirjutas Bloomberg.

Naftajuhe Siberist Hiinasse pidi esialgse kava kohaselt valmima 2005. aastaks. PetroChina ütles, et naftajuhet selleks ajaks valmis ei saada.

Naftajuhtme ehitamise edasilükkamist seostatakse Venemaa presidendi Vladimir Putini plaaniga ehitada selle asemel uus juhe Jaapanisse. Mais nõustus Jukos varustama China National Petroleum Corpi 25 aasta jooksul 5,1 miljardi barreliga läbi Põhja-Hiinas asuva Daqingi naftajuhtme.

Hiina tahab naftat Venemaalt selleks, et vähendada sõltuvust Pärsia lahest ja säilitada 8% majanduskasvu. Jaapan pakus 5,8 miljardit dollarit abi naftajuhtme ehitamiseks Venemaalt Vaikse ookeani äärde.

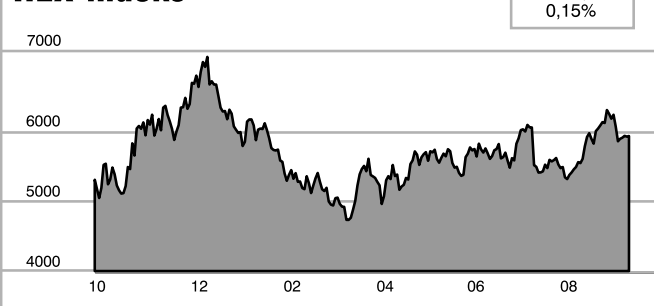
Venemaa naftajuhtmete monopol Transneft teeb aga lobi tööd ehitamiseks 4000kilomeetrist juhet, mille kaudu saab päevas transportida miljon barrelit naftat. Siberi naftaväljadel ei ole piisavalt naftat mõlema juhtme täitmiseks.

Vodafone'i 3G-telefonidega on probleeme

Suurbritannia päritolu Vodafone'i tehnoloogiajuht Thomas Geitner ütles, et ettevõtte puutub ikka veel kokku kolmanda põlvkonna (3G) telefonide tehniliste probleemidega.

Geitner on aga kindel, et firma toob järgmisel aastal 3G-teenuse turule, vahendas AFX. “Hetkel turul olevad UMTS- (3G) mobiiltelefonid ei vasta meie nõuetele,” ütles Geitner. Tema sõnul ilmnevad probleemid, kui telefonid peavad vahetama GSM-signaali UMTS-signaali vastu. “Kõned katkevad liiga sageli,” lisas ta.

HEX-indeks

Tallinna börs			
18.09.			
Taise	296,29	-2,42%	
käive	23,33 mln kr		
ÄP tööstusindeks	111,82	-0,94%	

Investori kalender

N 18. september

Nike – majandustulemused

Palm – majandustulemused

E 22. september

Goldman Sachs – majandustulemused

statistikaamet – tööstustoodangu tootjahinnaindeks, ekspordi- ja impordihinnaindeks, august 03

T 23. september

statistikaamet – tööstustoodangu ja energia tootmine, jaanuar–august 03

Eesti Pank – laenud, intressimäärad, august 03

Morgan Stanley – majandustulemused

N 25. september

Eesti Pank – rahapakkumine

Hennes & Mauritz – majandustulemused

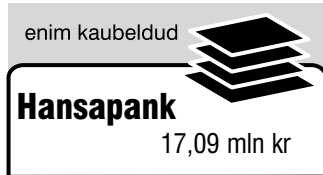
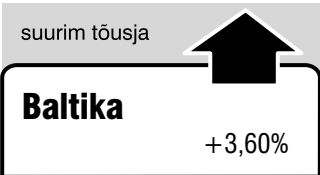
Vivendi Universal – majandustulemused

T 7. oktoober

Alcoa – majandustulemused

N 9. oktoober

Yahoo, Inc. – majandustulemused

Kalevi aktsia vajus 40 kroonist läbi

Raivo Sormunen

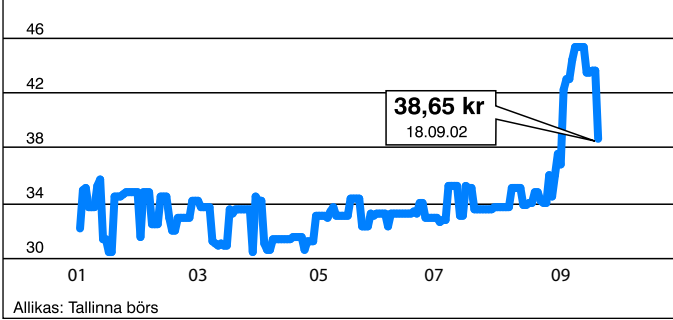
raivo.sormunen@aripaev.ee

Kalevi aktsia sulgus eile Tallinna börsil esimest korda pärast 1. septembrit allpool 40 krooni taset. Väärpaberi sulgemishinnaks jäi 38,65 krooni ja langusprotsendiks 11,5%. Väärpaberi ostu- ja müügihinna noteering samas allapoole ei liikunud. Aktsia kukkus lihtsalt hinnakääri võrra, mis on kärsenenud viie kroonini.

Mitmed spetsialistid on andnud mõista, et kommivabrik tegeleb oma põhitöö kõrvalt liiga palju kinnisvaraarendusega. Alles üleeile kirjutas suuresti Kalevile kuuluv Kalev REC alla Keila-Joa puhkeala ostulepingule. Ettevõtte peab seda kinnisvara arendusvõimalusi silmas pidades perspektiivikaks, millele vastu ei vaidleks. Samas on infot Kalevi suurte rahapaigutuste kohta siiski vähe, mistõttu firma aktsia hinda on raske hinnata. P/E (hinna/tulu) suhte

Kalevi aktsia aasta algusest

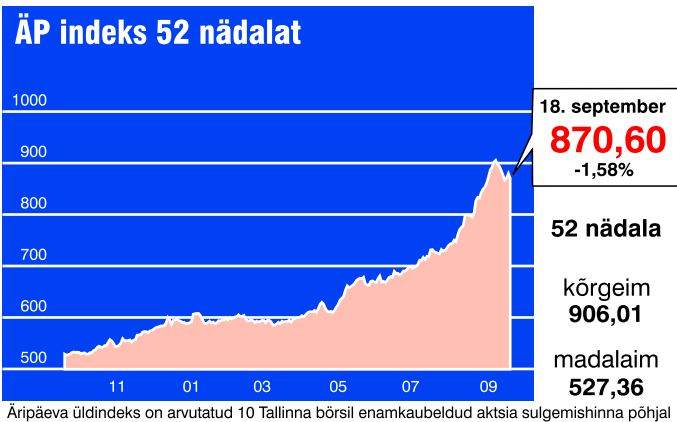
Allikas: Tallinna börs

Septembris kiiresti tõusnud Kalevi aktsia langes eile alla 40 krooni.

järgi muidugi ettevõtet hinnata saab. Möödunud majandusaasta (lõppes 30. juunil) kasumi põhjal ulatub see näitaja 9,4ni. Eile avaldas ettevõtte ka oma 2003. majandusaasta kasumiprognnoosi, mis jääb 2002. ja 2001. aasta puhaskasumi vahele. Ses osas on Kalev tubli, kuna Tallinna börsi ettevõtted on tavaliselt oma prognoosidega suhteliselt kitsid. Sellise ka-

sumi täitumine viiks aktsia P/E suhte 7–8 vahele. Üsna odav, aga samas ei maksa unustada suurt riski.

Tootmise käivitamisraskuste tõttu alandas firma ka käimasoleva poolaasta prognoositavat käivet 20–25 mln krooni. Kuna käibeprognnoosi investorid ei tea, võib võtta võrdluseks möödunud aasta 186 mln kroonise poolaasta käibenumbrri.

Äripäeva üldindeks on arvatud 10 Tallinna börsil enamkaubeldud aktsia sulgemishinna põhjal

Tallinna Börs									
18.09.									
	sulgemishind	kr	muutus	eelm (%)	ost	müük	tehin-	käive	P/E div. akt. suhe* kohta**
PÕHINIMEKIRI									
Baltika	35,99	...	3,60	...	34,89	...	36,77	...	7 670 611 -
Eesti Telekom	116,57	...	0,00	...	116,57	...	117,35	...	13 2 436 762 16,0 6,00
Hansapank	335,62	...	-4,16	...	334,84	...	335,62	...	49 .. 17 086 398 12,9 6,00
Harju Elekter	100,14	...	-0,78	...	97,79	...	100,14	...	4 219 522 5,0 2,00
Merko Ehitus	173,68	...	-0,89	...	170,55	...	172,11	...	2 20 438 11,7 2,25
Norma	107,02	...	-1,44	...	106,71	...	108,59	...	11 1 973 425 8,1 5,00
T. Kaubamaja	67,91	...	0,00	...	67,91	...	70,10	...	0 0 13,2 1,00

I-NIMEKIRI

Estiko	17,52	...	2,75	...	14,55	...	17,52	...	3 50 342 10,8 -
Kalev	38,65	...	-11,47	...	38,65	...	43,65	...	2 38 788 9,4 -
Klementi	30,82	...	3,14	...	27,38	...	31,45	...	2 18 587 -
Rakvere LK	17,21	...	0,00	...	16,27	...	17,52	...	5 64 164 10,6 -
Saku Õlletehas	77,45	...	2,27	...	76,67	...	78,23	...	7 626 610 21,2 5,00
T. Farmaatsiatehas	24,41	...	0,00	...	24,41	...	26,91	...	0 0 19,4 -
Viisnuk	39,90	...	-0,39	...	39,12	...	40,68	...	2 71 818 -

VÕLAKIRJADE NIMEKIRI

Hansa Capital	-	...	-	...	-	...	-	...	0 0 - ***
Eesti Post	-	...	-	...	-	...	-	...	0 0 - ***
Tallinna Sadam	10 185,00	...	-	...	-	...	-	...	0 0 3,34%***

VABATURG

EVP 0,961 -0,65 0,959 0,970 1 47 939 -

* P/E suhe on arvatud viimase 4 kvartali vahearuande (kui on olemas siis rahvusvahelise

raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

** viimase majandusaasta kohta teavitatud (makstud) dividendi suurus (kroonides)

*** tulusus viimase tehingu põhjal

Aktsiate ostu-müüginoteeringud*					18.09.
aktsia	valuuta	ostuhind	müüghind	noteerija	
Eesti Gaas	EEK	52,00		Hansapank	
EVP	EEK	0,950		Hansapank	
		0,925		Ühispank	
MicroLink	EEK	70,00		Trigon	

* kursid on päeva jooksul korrigeeritavad

24. septembril on
jooksu start Kadrioru
staadioni juures.

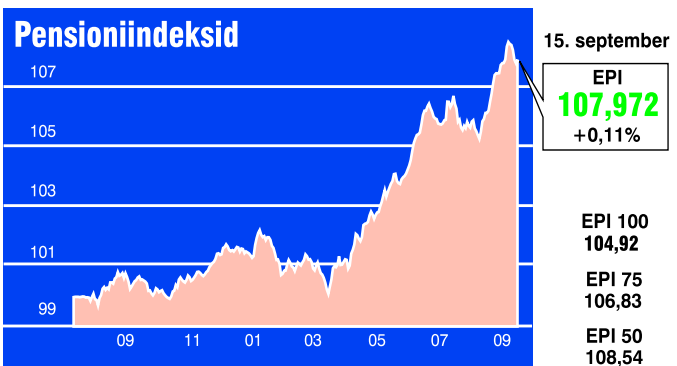

Start avatud 17 – 20.
Sarja registreerumine
www.nordea.ee

Investeerimisfondid

18.09.									
fond	kuupäev	ost	müük	NAV	riski-aste***	aasta	tootlus (p.a.)%	fondi maht	haldav ettevõte
		kr	kr			algusest %	12 kuud 3 aastat 5 aastat	kr	
II PENSIONISAMBA FONDID									
Ergo Tuleviku Pensionifond	18.09	10,9600	11,4000	11,0700	-	8,53	10,17	24 010 540	AS ERGO Varahaldus
Ergo Rahulik Pensionifond	18.09	10,2900	10,7000	10,3900	-	1,96	3,29	11 672 193	AS ERGO Varahaldus
Hansa Pensionifond K1	18.09	10,5400	10,8100	10,6500	-	3,50	5,76	40 614 972	Hansa Investeeringufond
Hansa Pensionifond K2	18.09	10,7200	10,9900	10,8300	-	7,02	8,19	132 542 436	Hansa Investeeringufond
Hansa Pensionifond K3	18.09	11,0600	11,3400	11,1700	-	11,70	11,96	188 427 994	Hansa Investeeringufond
LHV Aktsiapensionifond	18.09	10,5800	10,8000	10,6900	-	8,97	7,65	23 846 364	LHV Varahaldus
LHV Intressipensionifond	18.09	10,6400	10,8600	10,7500	-	3,86	7,07	7 298 169	LHV Varahaldus
Sampo Pension 25	18.09	10,6722	10,8878	10,7800	-	4,15	6,21	16 053 313	Sampo Varahaldus
Sampo Pension 50	18.09	11,0781	11,3019	11,1900	-	6,88	9,28	74 857 385	Sampo Varahaldus
Sampo Pension Intress	18.09	10,3257	10,5343	10,4300	-	2,15	3,78	7 753 479	Sampo Varahaldus
Seesami Kasvu Pensionifond	18.09	9,9900	10,2900	10,0900	-	4,24	1,92	14 782 666	Seesam Varahalduse AS
Seesami Optimaalne Pensionifond	18.09	10,1200	10,4200	10,2200	-	2,30	1,89	14 859 596	Seesam Varahalduse AS
Seesami Völkirjate Pensionifond	18.09	10,4000	10,6200	10,5100	-	1,64	3,44	12 314 944	Seesam Varahalduse AS
Ühispana Pensionifond Konservatiivne	18.09	10,3500	10,6100	10,4500	-	2,63	3,34	43 419 339	Ühispana Varahaldus
Ühispana Pensionifond Progressiivne	18.09	10,8400	11,1100	10,9500	-	7,45	8,67	143 570 376	Ühispana Varahaldus
III PENSIONISAMBA FONDID									
Hansa Pensionifond V2	18.09	14,0400	14,3200	14,1800	3,41	13,53	16,42	33 557 037	Hansa Investeeringufond
LHV Täiendav Pensionifond	18.09	10,2500	10,4500	10,3500	-	14,24	12,62	4 536 187	LHV Varahaldus
Sampo Pensionifond	18.09	12,1176	12,3624	12,2400	-	7,75	10,97	10 647 326	Sampo Varahaldus
Ühispana Pensionifond Täiendav	18.09	12,4600	12,7200	12,5900	3,07	10,52	13,00	32 151 750	Ühispana Varahaldus
AVATUD INVESTEERIMISFONDID									
Balti Kasvufond	18.09	279,1800	284,8200	282,0000	8,77	31,73	37,90	177 722 797	Hansa Investeeringufond
Hansa Läänemere Aktsiafond	18.09	79,0800	80,6800	79,8800	-	18,15	16,24	21 791 037	Hansa Investeeringufond
Hansa Vene Kasvufond	18.09	565,9400	577,3800	571,6600	27,39	37,76	39,69	59 816 283	Hansa Investeeringufond
Mandatum Neutral	18.09	342,4886	352,9730	349,4782	-	1,28	2,02	3 715 029 742	Sampo Rahastoyhtiö
Mandatum Omega	18.09	341,8928	352,3589	348,8702	-	1,63	2,42	1 676 481 386	Sampo Rahastoyhtiö
Nordea Euroland*	17.09	1,8356	1,8727	1,8542	25,66	13,24	4,79	173 800 000	Nordea Rahastoyhtiö
Nordea Optima.fi*	17.09	0,2293	0,2339	0,2316	8,98	5,25	2,93	518 900 000	Nordea Rahastoyhtiö
Sampo Balti IF	18.09	3,4233	3,5280	3,4931	13,48	41,37	53,95	445 095 194	Sampo Rahastoyhtiö
Sampo Kasvufond	18.09	12,6819	12,9381	12,8100	20,14	21,77	27,59	26 913 417	Sampo Varahaldus
Trigon Balti Aktsiafond	18.09	201,2749	206,3834	204,3400	10,64	51,95	60,53	25 242 936	Trigon Funds
Trigon Kesk-ja Ida-Euroopa Fond	18.09	120,1979	123,2486	122,0283	-	20,92	28,22	270 216 431	Trigon Funds
Äripäeva Indeksi Fond	18.09	-	-	6,2914	15,05	11,64	20,54	1 097 889	Ühispana Varahaldus
Ühispana Kasvufond	18.09	3,1399	3,2033	3,1716	13,84	27,12	32,64	80 345 298	Ühispana Varahaldus
VÖLAKIRJAFONDID									
Hansa Intressifond	18.09	132,6500	132,6500	132,6500	0,14	2,14	3,10	1 247 607 887	Hansa Investeeringufond
Kapitaalkaitsefond	18.09	1 185,4688	1 188,4399	1 188,4399	0,29	2,04	3,13	39 585 744	Trigon Funds
Nordea Euro Obligatio*	17.09	0,0532	0,0537	0,0535	3,62	2,73	5,01	202 900 000	Nordea Rahastoyhtiö
Sampo USD Intressifond**	18.09	56,5664	56,5664	56,5664	0,96	0,69	1,01	5 568 732	Sampo Varahaldus
Ühispana Völkirjafond	18.09	11,7522	11,7522	11,7522	1,33	3,88	6,13	303 846 499	Ühispana Varahaldus
RAHATURUFONDID									
Hansa Rahaturufond	18.09	-	-	1 000,0000	1,63	1,63	1,84	1 457 203 632	Hansa Investeeringufond
Hansa USD Rahaturufond**	18.09	-	-	59,2565	0,55	0,57	0,59	13 525 633	Hansa Investeeringufond
Sampo Rahaturufond	18.09	-	-	1 152,9700	1,58	1,88	1,77	338 141 982	Sampo Varahaldus
Ühispana Rahaturufond	18.09	-	-	100,0000	1,96	2,13	2,12	1 742 974 396	Ühispana Varahaldus

* noteeringud ja fondide mahud EUR`des; \*\* noteeringud ja fondide mahud USD`des; *** investeeringufondi tootluse viimase 24 kuu standardhälve

Eesti Väärpaberikeskuse kogumispensionifondide indeksid

Maaklerifirmad

Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn tel 669 0941, faks 661 6038

Eesti Ühispank Tornimäe 2, Tallinn tel 665 6622, faks 665 6802

Hansapank Liivalaia 8, Tallinn tel 613 1659, faks 613 1545

LHV Roosikrantsi 2, Tallinn tel 611 0300, faks 611 0310

Sampo Pank Narva mnt 11, Tallinn tel 630 2104

Suprema Pärnu mnt 10, Tallinn tel 640 5784, faks 640 5701

Trigon Securities Pärnu mnt 15, Tallinn tel 667 9233, faks 667 9201

Fondivalitsejad

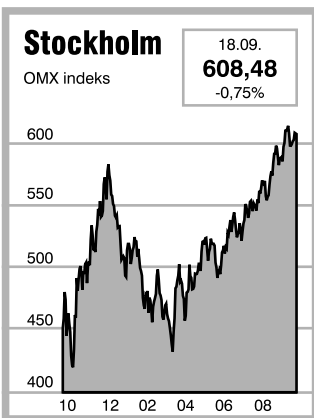
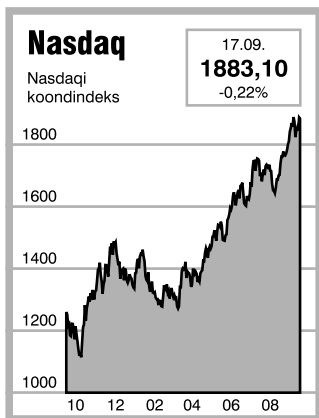
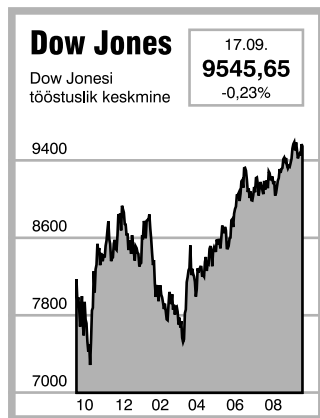
Ergo Varahalduse AS Lauteri 5, Tallinn, tel 667 9200, faks 667 9201

Hansa Investeeringufondide AS ... Liivalaia 8, Tallinn 15 038, tel 631 0336, faks 626 0636
e-post: fondid@hansa.eeLHV Varahalduse AS Roosikrantsi 2, Tallinn 10 119, tel 611 0308
faks 611 0310, e-post: tonno.vahk@lhn.ee

Nordea Rahastoyhtiö Hobujaama 4, Tallinn 10 151, tel 628 3344

Sampo Varahalduse AS Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2295, faks 630 2275
e-post: funds@sampopank.ee
kodulehekul: http://www.sampo.eeTrigon Funds Pärnu mnt 15, Tallinn 10 141, tel 667 9208
faks 667 9221, e-post: fond@trigon.ee
kodulehekul: http://www.trigon.eeÜhispana Varahalduse AS Tornimäe 2, 15 010 Tallinn, tel 665 5611
faks 665 6201, e-post: fondid@eyp.ee
kodulehekul: http://finance.eyp.eeSeesam Varahalduse AS Pärnu mnt.15, 10 141 Tallinn, tel 665 1727
faks 665 1729, e-post: pension@seesam.ee
kodulehekul: http://www.pension.ee

toimetaja Tõnis Oja tel 667 0171, e-post turud@aripaev.ee

USA börsid* 17.09.

aktisia	sektor	sulgemis-hind	muut %	52. nädala max	52. nädala min	p/e
Adobe Sys Inc	TT	40,47	1,63	40,42	17,71	43,1
Advanced Micro Dev	ET	12,50	2,12	12,59	3,10	-
Alcoa	MT	28,01	-0,46	29,50	17,62	48,3
Altera Corp	ET	21,73	-0,91	23,36	8,32	72,4
Altria Group Inc	MT	44,65	10,36	48,18	27,70	8,6
Amazon.com Inc	EK	46,16	-0,17	47,75	15,29	-
American Express Co	FV	45,35	0,22	46,40	26,55	21,0
Amgen Inc	FT	69,63	-0,26	72,37	39,12	-
AOL Time Warner Inc	TN	16,31	1,62	17,89	9,90	-
Apple Computer Inc	AT	22,12	-1,07	23,32	12,72	-
Applied Materials Inc	ET	21,12	-1,22	22,34	10,26	-
AT&T Corp	TE	22,35	0,22	28,88	13,45	27,6
Bellsouth Corp	TE	25,49	-0,31	30,00	18,32	14,0
Biogen Inc	FT	41,93	3,53	50,52	28,43	31,1
Boeing Co	MT	35,43	-1,06	38,90	24,73	101,2
Bristol Myers Squibb	FT	26,49	-0,15	29,21	20,74	22,3
Broadcom Corp	ET	26,32	-3,38	29,96	9,52	-
Brocade Comm Sys	ET	6,04	-2,11	11,75	3,59	-
Campbell Soup	TO	27,13	-0,07	27,23	19,65	17,8
Caterpillar	MT	70,23	0,76	73,97	33,75	23,3
Check Point Soft Tech	TT	18,67	-0,85	22,20	12,62	18,9
ChevronTexaco	EG	72,27	-1,00	76,23	61,31	20,7

Chiron Corp	TT	56,28	-0,83	56,79	33,80	39,1
Ciena Corp	ET	7,08	1,43	7,74	2,41	-
Cisco Systems	ET	21,14	-0,70	21,42	8,12	42,3
Citigroup Inc	FV	44,94	0,54	48,15	25,08	16,0
Colgate Palmolive	MT	55,19	-0,77	60,99	48,75	23,6
Coca Cola	TO	43,01	0,21	53,10	37,01	24,7
Comcast Corp	TE	30,00	0,64	32,86	16,52	-
DaimlerChrysler	AU	38,17	-0,08	40,75	26,27	20,5
Delta Air Lines	TN	14,74	-0,74	16,05	6,10	-
Dell Computer	AT	34,58	-0,06	35,04	22,59	38,0
Du Pont	MT	42,47	-3,41	45,55	34,71	20,7
Eastman Kodak	MT	27,84	-1,14	41,08	24,18	14,1
eBay Inc	EK	54,96	0,11	58,93	25,11	115,7
EchoStar Comm	TE	37,77	-2,02	40,95	16,00	-
Electronic Arts Inc	TT	94,25	1,19	93,14	47,51	42,6
EMC Corp	AT	13,77	0,88	13,97	3,67	344,2
Exxon Mobil Corp	EG	36,84	-2,31	38,50	31,18	14,3
FedEx Corp	TN	66,51	0,65	68,96	42,75	24,3
Flextronics Intl Ltd	ET	14,85	-1,00	15,17	5,47	-
Ford Motor Co	AU	11,49	-1,20	12,53	6,58	23,9
General Electric	MT	31,72	-0,66	32,03	21,30	22,3

General Motors	AT	41,69	-0,45	45,18	29,75	9,1
Genzyme Corp	FT	49,63	1,14	52,43	19,77	47,3
Gillette Co	MT	32,88	0,95	33,78	27,57	26,7
GlaxoSmithKline	FT	42,20	1,44	43,87	31,85	18,1
Hewlett-Packard	AT	20,36	-0,20	23,90	10,92	29,5
Honda Motor	AU	23,43	0,39	23,37	15,47	12,8
Home Depot	JK	33,00	-0,90	34,99	20,10	20,0
Honeywell	MT	28,59	-1,48	30,07	18,77	-
IBM	AT	90,63	0,38	90,41	54,01	23,4
IDEC Pharm Corp	FT	36,79	3,52	47,41	27,80	41,3
Intel Corp	ET	28,88	-0,10	29,20	12,95	53,5
International Paper	MP	40,46	-1,32	41,50	31,35	122,6
Intuit Inc	TT	48,38	0,39	55,04	33,30	39,3
JP Morgan Chase	FV	34,66	0,17	38,26	15,26	24,9
JDS Uniphase Corp	ET	4,04	-2,95	4,71	1,58	-
Johnson & Johnson	MT	50,22	-1,24	61,30	49,00	23,1
Juniper Networks	ET	16,79	0,36	18,19	4,15	-
Kraft Foods Inc	TO	29,92	1,49	41,30	26,35	14,4
Kroger Co	JK	18,00	1,12	19,70	11,00	11,7
Linear Tech Corp	ET	38,77	-1,15	42,03	18,92	51,7
Lowes Companies	JK	52,91	-0,73	55,90	33,37	25,1

Lucent Technologies	TE	2,30	-0,43	2,75	0,55	-
Maxim Intgr Products	ET	42,91	-1,15	45,74	20,75	46,6
McDonald's	TN	23,75	0,00	24,25	12,12	30,8
MedImmune Inc	FT	37,03	-1,99	42,09	20,45	55,3
Merck & Co	FT	53,21	-1,08	60,19	41,09	16,4
Merrill Lynch & Co	FV	55,16	-0,11	55,60	28,21	17,6
Microsoft Corp	TT	28,50	-1,38	29,48	21,56	30,8
Millennium Pharm Inc	FT	15,24	0,33	18,36	6,24	-
3M Company	MT	140,27	-0,38	145,70	108,45	25,5
Morgan Stanley	FV	51,99	1,23	51,36	28,80	20,1
Motorola Inc	TE	10,64	-2,65	12,25	7,30	42,6
Nextel Comm	TE	20,00	2,62	20,53	6,75	8,3
Novell Inc	TT	5,70	3,45	5,65	1,90	-
Office Depot	JK	14,97	-0,86	18,50	10,28	15,0
Oracle Corp	TT	12,26	-2,15	14,03	7,30	27,2
Palm Inc	AT	20,94	0,82	22,16	9,00	-
PanAmSat Corp	TE	14,99	-1,77	20,29	12,60	21,1
Paychex Inc	TN	34,30	-1,55	37,50	22,50	44,0
Pepsico Inc	TO	45,38	-0,98	47,98	34,00	22,4
Pfizer Inc	FT	32,11	0,38	36,92	27,00	45,2
PMC Sierra Inc	ET	14,15	-1,60	15,37	2,70	-

Procter & Gamble	MT	92,50	-0,10	93,50	79,57	25,1
Qualcomm Inc	AT	44,24	-1,45	44,98	25,10	49,7
RealNetworks Inc	TT	7,20	4,65	9,29	2,68	-
RF Micro Devices Inc	ET	10,03	-1,08	13,50	4,55	-
SBC Communications	TE	23,49	0,34	31,65	18,85	9,8
Siebel Sys Inc	TT	10,45	0,19	12,23	5,33	-
Sony Corp	ET	37,52	-1,26	45,84	23,16	90,0
Sun Microsystems	AT	4,02	-0,50	5,64	2,34	-
Tellabs Inc	ET	7,45	-0,93	10,11	4,00	-
Texas Instruments	ET	24,24	-2,06	26,12	13,10	-
Toyota Motor	AU	66,35	-0,67	66,85	41,17	20,1
Wal-Mart Stores	JK	57,59	-1,42	60,20	46,25	30,2
Walt Disney Co	MT	20,27	-0,83	23,80	13,90	37,5
Wells Fargo & Co	FV	50,61	0,32	53,71	43,27	14,5
Verisign Inc	TT	15,70	-0,70	16,80	3,92	-
Veritas Software	TT	34,23	1,54	36,96	10,30	97,8
Verizon Comm	TE	35,55	0,11	44,31	26,75	10,1
Viacom Inc	TN	43,44	-1,76	48,13	33,26	31,9
Xilinx Inc	ET	31,07	-1,05	32,80	13,50	84,0
Yahoo! Inc	MT	36,00	0,50	36,80	8,94	124,1

* sulgemishinnad, USD, Moneyline Telerate'i põhjal

Helsingi börs* 18.09.

aktisia	sektor	sulgemis-hind	muut %	52. nädala max	52. nädala min	p/e
Aldata Solution	TT	2,04	-1,45	2,18	0,43	72,9
Comptel	TT	2,03	-0,98	2,14	0,68	-
Eimo	MT	1,03	0,00	1,38	0,81	19,8
Elisa Comm	TE	8,29	0,48	9,49	4,46	-
Elcoteq Network	ET	12,77	-1,16	14,20	6,85	19,3
Elektrobit Group	ET	0,40	-2,44	0,45	0,25	-
F Secure	TT	1,01	0,00	1,16	0,44	-
Nordea	FV	5,05	1,81	5,17	3,32	-
Nokia	TE	14,02	1,45	20,50	10,55	19,6
Novo Group	TT	3,55	0,00	3,60	2,08	16,1
Outokumpu	MT	10,17	-1,83	10,36	6,87	8,8
Pohjola Yhtymä	FV	16,28	-0,73	17,60	11,32	6,2
Perlos	MT	5,00	1,01	8,43	2,96	-
Sampo	FV	7,27	-0,41	7,80	5,05	11,5
Stonesoft	TT	0,59	-3,28	0,90	0,30	-
Stora Enso	MP	11,30	-3,00	12,70	8,30	-
Teleste	TE	4,60	-1,50	5,20	2,21	-
TeliaSonera AB	TE	3,86	0,26	4,15	2,57	-
Tietoenator	TT	18,80	0,00	19,48	10,25	24,4
TJ Group	TT	0,26	0,00	0,29	0,12	-
UPM Kymmene	MP	15,49	-1,65	18,88	11,05	7,3

* hinnad kella 18.00 seisuga, EUR, Moneyline Telerate'i põhjal

Stockholmi börs* 18.09.

aktisia	sektor	muut	52. nädala		p/e	
			hind	%		
ABB Ltd	MT	46,50	-2,72	49,80	9,00	
Autoliv	MT	248,00	-1,59	268,50	154,50	-
Assa Abloy	MT	77,50	-1,27	124,00	67,00	22,0
Atlas Copco	MT	252,00	0,80	273,00	137,50	-
AstraZeneca	FT	348,50	0,29	365,00	245,00	-
Electrolux	MT	182,50	-0,27	194,50	119,50	10,8
Ericsson Tel Lm	TE	13,10	-1,50	14,60	2,96	-
ForeningsSparbanken ..	FV	117,50	-0,42	119,50	85,00	14,9
Hennes and Mauritz	MT	177,50	-0,56	198,50	147,00	25,8
Holmen AB	MP	260,00	0,00	285,00	200,00	10,6
Icon Medialab Int	TT	2,21	-1,34	2,70	0,70	-
Investor	FV	71,50	-0,69	74,50	39,30	34,0
Sandvik	FV	229,50	0,22	240,00	174,00	16,8
Skandia	FV	26,60	-1,12	29,80	10,50	-
Skanska	MT	55,00	-0,90	59,00	38,10	-
SKF	MT	272,00	0,18	286,00	191,50	12,6

SEB	FV	88,50	0,57	90,00	65,50	11,6
Securitas	TN	103,00	-1,90	146,50	67,50	23,9
Svenska Cellulosa SCA	MP	294,00	-1,67	322,00	246,50	12,0
Svenska Handelsbanken	FV	137,50	-1,08	141,50	97,00	13,1
Tele2 AB	TE	338,50	3,52	326,00	126,00	224,2
TeliaSonera AB	TE	35,00	-0,28	36,50	22,70	-
Volvo	AU	204,50	-1,68	213,50	124,00	62,0
WM Data	TT	14,70	0,68	16,40	5,50	-

* sulgemishinnad, SEK, Moneyline Telerate'i alusel

Londoni börs* 18.09.

aktisia	sektor	hind	muut %	52. nädala		p/e
				max	min	
Barclays	FV	5,02	1,16	5,04	3,10	14,9
British Airways	TN	1,85	-0,14	2,11	0,85	-
British Telecom	TE	1,85	-0,94	2,24	1,40	5,8
HSBC Holdings	FV	8,24	1,04	8,34	6,24	18,1

Lloyds TSB Group	FV	4,40	1,32	5,99	2,95	13,5
Marks and Spencer	JK	3,20	-1,54	3,84	2,58	15,4
BP	EG	4,28	-2,11	4,82	3,49	14,6
Shell Trans & Trading	EG	3,91	-1,39	4,90	3,32	11,5
Unilever	TO	5,44	0,09	6,40	4,73	8,3
Vodafone Group	TE	1,25	1,01	1,35	0,78	-

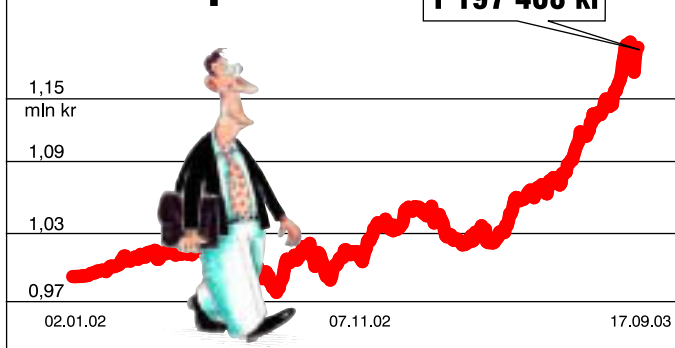
*sulgemishinnad, GBP, Moneyline Telerate'i alusel

Vilniuse börs* 18.09.

aktsia	sektor	sulgemis- muut		52. nädala		p/e
		hind	%	max	min	
Lietuvos Telekomas	TE	1,66	0,00	1,74	0,75	-
Ekranas	ET	7,38	2,50	7,62	4,70	-

toimetaja Tõnis Oja 667 0171 e-post turud@aripaev.ee

Toomase portfelli

Toomas on Äripäeva poolt välja mõeldud tegelane, kelle käsutuses on miljon krooni reaalselt raha, mida hakati alates 2002. aasta algusest Äripäeva börsitoimetuse poolt investeerima aktsiaturgudele.

Aktsiamäng 10/2003

Reeglid

1. Üks mäng kestab kolm kuud.
2. Aktsiamäng 10/2003 algab 1. oktoobri Tallinna, Helsingi, Stockholm, NYSE ja Nasdaq'i väärtipaberibörsi sulgemishindadega ja lõpeb 7. jaanuari sulgemishindadega. Mitmel börsil noteeritud aktsiate sulgemishinnaks on võetud asukohamaa börsi hind.
3. Igal kuul algab uus mäng ja tehakse kokkuvõtteid käimasolevatest.
4. Aktsiamängu portfelli tuleb moodustada kupongil nimetatud ettevõtete väärtipaberitest, kusjuures portfelli peab kuuluma vähemalt neli aktsiat. Panus ühele aktsiale ei tohi jääda alla 10% ja ületada 25%. Üks mängija võib osaleda maksimaalselt 5 portfelliga.
5. Portfelli tinglik väärtus on 10 000 krooni, kuid panused tuleb teha täisprotsentides (nt IBM 25%, Intel 25%, Ford 25%, Norma 25%).
6. Mängu võidab portfelli, mille tinglik väärtus on 1. oktoobrist 7. jaanuarini kõige rohkem kasvanud.
7. Aktsiamängus osalemiseks tuleb täita juuresolev kupong, lõigata see välja ja saata kupongil näidatud aadressil.
8. Kupongid peavad toimetusse jõudma hiljemalt 30. septembriks.

Kokkuvõte

Äripäeva aktsiamängu 7/2003 parimad portfellid olid vahekokkuvõttes 17. septembri seisuga:

Tõnu Polma	39,975%
Toomas Raun	32,112%
Kermo Taimre	30,991%
Tiit Reinart	30,754%
Tarmo Kaisla	30,065%
Olavi Otsa	29,765%
Andrus Olt	29,765%
Urmas Poom	28,027%
Martin Born	27,916%
Margo Jõgi	27,868%

Võitnud portfelli omanikku premeeritakse rahasummaga, mis moodustab 30% juurde kasvanud väärtusest kroonides. Järgmised kaks portfelli saavad auhinna kasulikud raamatud.

Aktsiamäng 10/2003

Amazon.com	nimi
Cisco	_____
Citigroup	_____
Coca-Cola	_____
Dell	_____
ExxonMobil	_____
Ford	_____
General Electric	_____
General Motors	_____
Hewlett-Packard	_____
IBM	_____
Intel	_____
Microsoft	_____
Oracle	_____
Pfizer	_____
Wal-Mart	_____
Yahoo.com	_____
Baltika	_____
Eesti Telekom	_____
Hansapank	_____
Merko Ehitus	_____
Norma	_____
Saku Õlletehas	_____
Tallinna Kaubamaja	_____
Viisnurk	_____
Elcoteq	_____
Nokia	_____
TeliaSonera	_____
Ericsson	_____
kokku 100%	_____

Kupong saatke hiljemalt
30. septembriks aadressil:

Äripäev
Börsitoimetuse
Pärnu mnt 105

LÕIKA VÄLJA JA SAADA TEELE

AS SIEMENS ■ Euroopa hiidkontserni edukas pisitütar

Siemens ootab rekord aastat

ASi Siemens juhatuse esimees Avo Tihamäe prognoosib, et septembriga lõppev majandusaasta tuleb firmale ajaloo rekord aastaks.

Annika Matson

annika.matson@aripaev.ee

ASi Siemens käibeks oodatakse sel aastal 854,3 miljonit krooni, kasum peaks tulema 36 miljonit krooni.

Formaalselt on Siemens AG esindaja Eestis AS Siemens Soome Siemens OY tütarfirma ning Saksa tehnoloogiakontserni "tütretütar", ütles Siemens ASi juhatuse esimees Avo Tihamäe.

Ta lisas, et aruandlus ja kaupade tellimine käib siiski otse Saksa samaaega.

Järgmise aasta 4. mail tähistab AS Siemens oma 10. sünnipäeva, kuigi Siemensi seadmeid on Eestis kasutatud aastasadu. 1855. aastal valminud esimene telegraafiliin Peterburist Tallinnasse oli ehitatud Siemensi seadmete ja jõududega.

Ettevõtte tegevusaladeks Eestis on infotehnoloogia ja telekommunikatsioon, energeetika, tööstusautomaatika ja meditsiinitehnika. Lisaks on neil omaette tütarfirma AS Siemens Electroservices ning Siemensi gruppi kuulub ka Siemensi Finantseeringute OÜ.

"Alustasime kolme inimesega ja nüüd on meid täpselt sada korda rohkem ehk 319 inimest," rääkis Tihamäe.

ASi Siemens Electroservices liikuv kõrgepingelabor teostamas Tallinnas Volta alajaamas hooldustööd.

Foto: Raul Mee

SIEMENS AG ■ Konkurentidest edukam

Siemensi aktsia liigub üles

Võrreldes oma konkurentidega pole Euroopa suurim ja maailma kuues tööstustootja, Siemens maailma ajakirjanduse tähelepanu keskmesse sattunud, ehkki ka Saksa tööstusgrupil on olnud raskusi – tingituna maailmajanduse nõrgast olukorrast ning 90ndate teisel poolel võetud suurest laenukoormusest.

Möödunud aastal teenis Siemens AG 84 miljardi euro (1,31 triljonit krooni) suuruse käibe juures 2,6 miljardit eurot (40,7 miljardit krooni) kasumit. Sellel finantsaastal, mis lõpeb 30. septembril, oodatakse 2,2 miljardi euro suurust kasumit ehk 15 protsenti eelmisest aastast vähem. Võrrelduna 1999./2000. finantsaasta rekordilise kasumiga (8,9 miljardit eurot) annab aga tõusta. Sellest hoolimata on konkurendid Siemensile kadedad, sest Saksa kontsern ei ole saanud nii suurt tagasilööki Ameerika turgudest, sest seal on nad lihtsalt vähem esindatud. Meenutame, et Šveitsi-Rootsi ABB USA tütar-

firma sattus asbestiprotsessijate kätte, mis ähvardas kontserni lausa hukuga.

Majandusleht Financial Times peab Siemensi suhtelise edukuse põhjuseks struktuural-

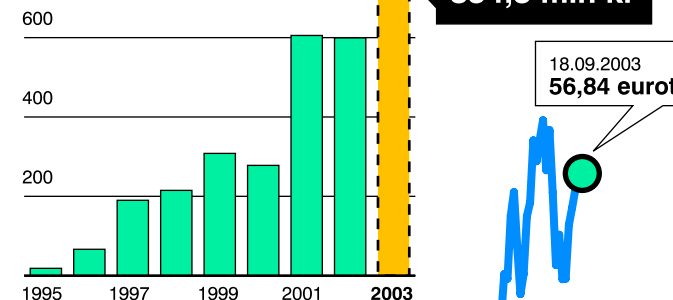
ASi Siemens positsioon Eestis turul on valdkonniti erinev, aga juhi sõnul ollakse oma valdkonnas siinmail igal pool kas esimene või teine. Ta lisas, et kitsama profiiliga suuretegevõtetel on tänapäeval suured majandusraskused, laiem profiil annab edumaa. "Meil on kokku kaheksa ala ja kõigil korraga ei lähe kunagi halvasti, tugevam kompenseerib nõrgemat," märkis Tihamäe.

Tihamäe ütluste kohaselt on hetkel kõige keerulisem olukord meditsiinitehnika valdkonnas. "Meditsiin on viimane majandusala, mis jõuab terve mõtlemiseni ja kapitalismi," kommenteeris ta ning selgitas: "Telekommunikatsioon alustas oma vaba arengut juba 90ndate alguses, seal on olnud 10 aastat aega õppida, kuidas teha äri.

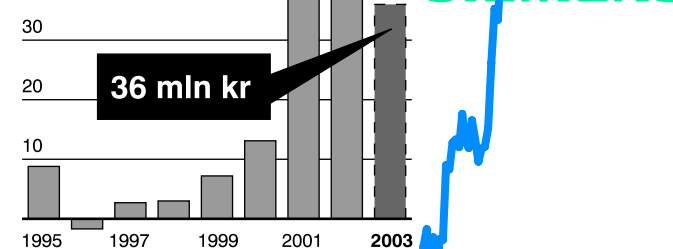
Tütarfirma Eestis prognoosib 40protsendilist käibe kasvu

ASi Siemens majandusnäitajad mln kroonides

KÄIBE

KASUM

Siemens AG aktsia pööras suvest tõusule

Siemens AG aktsia hind eurodes

rast järgmise aasta septembrit, mil 62aastase tegevjuhi praegu kehtiv leping lõpeb, asendatakse ta noorema järglasega.

Üks tootmise strateegiast on selle kolimine odavamale tööjõuga riikidesse. Praegu töötab kontsernis üle 400 000 inimese, neist 40 protsenti Saksa maal. Järjest enam viiakse tootmist aga üle Hiinasse, Mehhikosse ja Tšehhi Vabariiki.

Siemens AG aktsia hind on viimasel ajal käitunud hästi. Võrreldes suvisel madalusega on see kerkinud juba üle 60 protsendi.

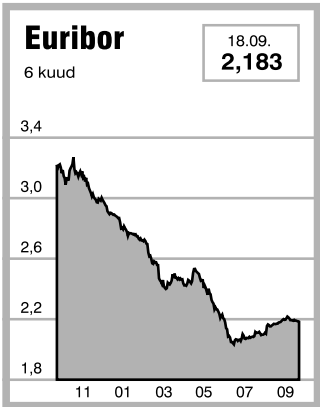
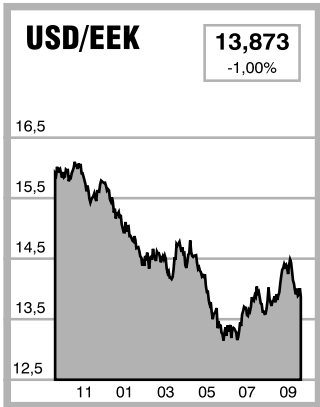
ÄP

Börsiettevõtte tütar

Tutvustame maailma väärtipaberibörsidel noteeritud ettevõtete Eestis tegutsevaid tütar- või sidusettevõtteid. Uurime, mida nad teevad, kuidas neil läheb ja kas siinsetel töötajatel on ka mingit kasu sellest, et nende emaettevõtte aktsiatega kaubeldakse New Yorgi, Londoni või Helsingi börsil.

Meditsiinitehnika valdkond normaliseerub kindlasti lähiaastatel." Ta märkis, et inimestel puudub kogemus – arstidena on nad head, aga majanduselu on teine asi.

Börsil kauplemise kohta rääkis Tihamäe, et tema sellega suurt ei tegele. "Lihtsam on oma tööd hästi teha," kommenteeris ta. Ta möönis, et kontsern siiski, et kontsern on töötajaid aktsioptionsioonidega motiveerinud juba aastaid. "Mul on umbes 2500 aktsioptionsiooni, aga ei ole neid veel lunastanud, sest börsid ei ole piisavalt kosunud." Lisaks pakub firma töötajatele muid motiveerimissüsteeme, nt boonuspalka.

Nafta nelja kuu madalaimal tasemel

Raivo Sormunen

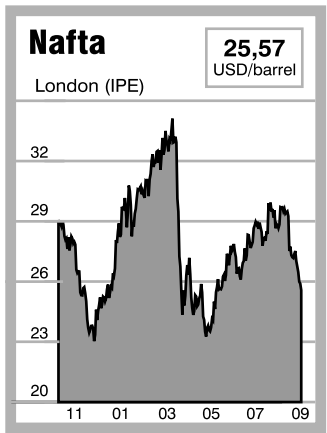
raivo.sormunen@aripaev.ee

Toornafta hind langes eile Londonis kuundat päeva järjest, katsudes ära viimase nelja kuu madalaima taseme, kirjutab uudisteagentuur Bloomberg.

Languseks andsid põhjust Saudi Araabia ja Iraani ametnikud, kelle arvates järgmise nädala Viini kohtumisel Naftat Eksportivate Riikide Organisatsioon (OPEC) tootmiskvoote ei kärbi. Mõlemad riigid on OPECi kaks suurimat naftapumpajat, kusjuures OPEC omakorda an-

nab kolmandiku maailma naftatoodangust.

Novembrilepingute hind langes eile Londoni Rahvusvahelisel Naftabörsil 1,6%, tasemeni 25,25 dollarit barrel. Tegemist on madalaima tasemega pärast 13. maid. "See on enam-vähem kindel, et OPEC jätab nafta tootmiskvoodid muutmata," ütles Wood Mackenzie Consultantsi energia-konsultant Chris Brown. Üksmeel selles küsimuses valitseb seetõttu, et naftabarreli hind püsis OPECi poolt paika pandud 22 ja 28 dollari suuruses hinnavaheemikus.

Norway's Synnove Finden makes a bid to shareholders of Võru Juust

Estonian cheese maker Võru Juust may soon be owned by Norway's Synnove Finden AS if small shareholders of Võru Juust approve its buyout bid.

Synnove Finden, which acquired 35.65 percent of the Estonian cheese maker from Sampo Pank in August, is already the company's second-largest shareholder.

The largest shareholder of Võru Juust is Saviola Eest AS, an Italian-owned group.

Heiki Pensa, CEO of Võru Juust, said in comment: "It seems that Võru Juust is an attractive company."

Synnove Finden ASA was founded in 1928 and controls 20 percent of the Norwegian cheese market. Its annual turnover is around EEK 1.3 billion and it is listed on the Oslo Stock Exchange.

Synnove Finden says it expects the markets in Eastern Europe to outgrow other markets.

Heiki Pensa.

Kalev warns of a large drop in sales, but says profit will be unchanged

Management of Kalev, Estonia's leading candy maker, issued a statement today in which its estimates the impact of the current production problems.

In the opinion of the management, the delay in restarting production in the new production building in Jüri may lower the sales by EEK 20 million to 25 million.

In spite of lower sales, the company expects its net profit for this year to be at least EEK 32 million.

World's largest financial group Citigroup buys part of Tallink Group

Citigroup, the world's largest financial group, has acquired a shareholding in Tallink Group, Estonia's largest passenger ferry operator.

The investment is the first investment of Citigroup in the Baltic States. Citigroup, which operates under such global brands as Citibank and Smith Barney has around 1,000 billion US dollars in assets.

"Participation of Citigroup and other leading financial investors among the shareholders of Tallink Group is a major recognition for us, a long-term partnership and certainly good business for all those involved," said Enn Pant, chairman of Tallink Group.

Tallink Grupp announced yesterday that it had completed a private placement transaction directed to selected international institutional investors. The total transaction size was EUR 37 million, making this one of the largest equity placements ever by a private company in the Baltic region.

Enn Pant.

valuuta	tähis	EEK
Austraalia dollar	AUD	9,22345100
Bulgaaria lev	BGN	8,03811500
Euro	EUR	15,64664000
Hina Jüan (renminbi)	CNY	1,67598500
Hongkongi dollar	HKD	1,77871300
IMF arveldusühik	SDR	19,39057000
Jaapani jeen (yen)	JPY	0,11978570
Kanada dollar	CAD	10,14885700
Küprose nael	CYP	26,77832000
Leedu lilt	LTL	4,53158000

Läti latt	LVL	24,36845000
Malta liir	MTL	36,65519000
Norra kroon	NOK	1,91682000
Poola zlott	PLN	3,45314000
Rootsi kroon	SEK	1,73553400
Rumeenia leu	ROL	0,00041036
Shveitsi frank	CHF	10,05216000
Singapuri dollar	SGD	7,92379600

Slovakkia kroon	SKK	0,37757850
Sloveenia talaar	SIT	0,06652117
Suurbritannia nael	GBP	22,39585000
Taani kroon	DKK	2,10643500
Tšehhi kroon (koruna)	CZK	0,47846130
Türgi liir	TRL	0,00001010
Ukraina grivna	UAH	2,60073700
Ungari forint	HUF	0,06092668
USA dollar	USD	13,87298000
Uus-Meremaa dollar	NZD	8,11430600
Valgevene uus rubla	BYR	0,00658267
Venemaa rubla	RUB	0,45358770

Kuld (EEK/oz)	XAU	5231,50100000
---------------	-----	---------------

Põhivaluutade kursid*						
ÜLEKANNE	USD ost	USD müük	EUR ost	EUR müük	SEK ost	SEK müük
Sampo Pank	13,8016	13,9562	15,6020	15,6935	1,7220	1,7397
Krediidipank	13,8122	13,9510	15,6040	15,6900	1,7231	1,7404
Ühispank	13,8002	13,9616	15,6000	15,6940	1,7215	1,7416
Tallinna Äripank	13,8161	13,9422	15,6232	15,6701	1,7258	1,7422
SULARAHA	USD ost	USD müük	EUR ost	EUR müük	SEK ost	SEK müük
Sampo Pank	13,7614	13,9757	15,5550	15,7250	1,7047	1,7414
Krediidipank	13,7710	14,0070	-	-	1,7080	1,7410
Ühispank	13,7618	13,9769	15,5700	15,6995	1,7068	1,7440
Tallinna Äripank	13,8097	13,9693	15,5800	15,6800	1,6950	1,7436

* kursid on päeva jooksul korrigeeritavad

Muude valuutade kursid					
UAH / EEK		PLN / EEK		HKD / EEK	
ost	müük	ost	müük	ost	müük
Ühispank	2,5150	2,6150	3,4199	3,4873	1,7531
					1,8064

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad

Kontaktandmed

Eesti Ühispank – Tornimäe 2, Tallinn tel 665 5100

Hansapank – Liivalaia 8, Tallinn tel 631 0311, faks 631 0410

Eesti Krediidipank – Narva mnt 4, Tallinn tel 669 0900, faks 661 6037

Tallinna Äripank – Vana-Viru 7, Tallinn tel 668 8088, faks 668 8089

Nordea Pank - Hobujaama 4, Tallinn 10151tel 628 3300, faks 628 3201

e-post: tallinn@nordea.com, www.nordea.ee

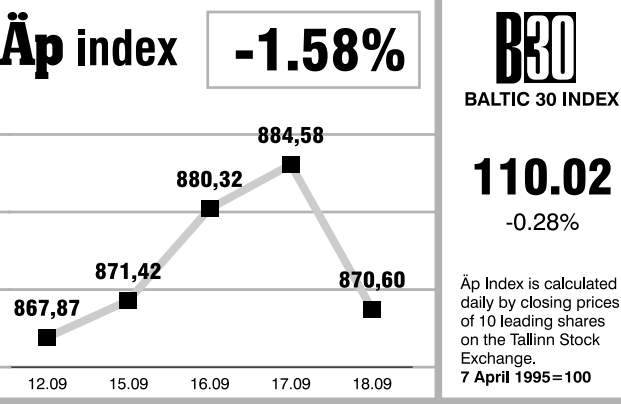
Sampo Pank – Narva mnt 11, Tallinn 15015 tel (24h) 680 0800, e-post: info@sampopank.ee, www.sampo.ee

Eurex Valuutavahetus – Pronksi 7, Tallinn tel 631 2100, GSM 05161332 e-post eurex@eurex.ee, www.eurex.ee

Kommertspankade intressitooted

jooksev hoius %										
pank	keskmiselt kuu jäägit	kuu püsijäägit	min püsijääk	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat
Sampo Pank	0,25	0,25 ⁽¹⁾	-	1,75	1,80	1,85	2,05	2,35	2,55	2,60
Sampo Pank ⁽²⁾	0,30	-	-	2,05	2,05	2,05	2,20	2,45	2,70	2,75
Krediidipank	0,50	1000**	-	2,10	2,20	2,30	2,60	2,90	3,20	3,30
Ühispank	0,20	0,25	-	1,70	1,75	1,80	2,00	2,30	2,55	2,55
Hansapank	0,20	-	-	1,75	1,75	1,75	1,95	2,25	2,50	2,50
Tallinna Äripank	0,30	-	-	2,20	2,25	2,30	2,70	3,10	3,50	4,00
Nordea Pank	kuni 2,10 (vt tabel ülal)	-	-	1,74	1,75	1,76	1,79	1,82	1,85	-
tähtajaline hoius %										
pank	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa	1 kuu	2 kuud	3 kuud
Sampo Pank	0,80	0,85	0,85	0,90	1,00	1,10	1000/5000 ⁽³⁾	2,05	2,05	2,05
Krediidipank	1,00	1,10	1,20	1,40	1,60	1,80	100 USD	2,15	2,15	2,20
Ühispank	0,70	0,72	0,74	0,80	0,86	0,90	600 USD	1,90	1,90	1,90
Hansapank	0,65	0,75	0,80	0,90	1,00	1,10	225 USD	1,85	1,85	1,85
Tallinna Äripank	1,05	1,10	1,20	1,25	1,35	1,60	100 USD	2,10	2,10	2,15
Nordea Pank	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	5000 EEK	1,70	1,70	1,70

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad* maks 99 999 EEKi ** nii era- kui jur. isikutele ⁽³⁾ alla 3 kuu 30 000 kr, alates 3 kuud 3000 kr ja alla 1 kuu 100 000 kr ⁽⁴⁾ juriidilise isik ⁽⁵⁾ personaalpankanduse klientidele ⁽⁶⁾ kontor

arvamus

toimetaja Mati Feldmann tel 667 0052, e-post arvamus@aripaev.ee

JUHTKIRI

Riigiettevõtete nõukogud on sponsorrahaga helded

Äripäeva toimetuse otsustas kirjutada juhtkirja riigiettevõtte Tallinna Sadam näotu sponsoreerimispoliitika pärast, kui 750 000 krooni läks keskerakondliku poliitiku Kalev Kallo assisteerimisele ühele konkreetsele poksiklubile – Karl Lemani nimelisele. Kuna lepinguid ei sõlmitud, siis pole teada, millele konkreetset raha kulus, võimalik, et osa sellest läks Keskerakonnale.

Toimetuse ei ole rahul praktikaga, et riigiettevõtete nõukogudes istuvad poliitikud suunavad ettevõtte rahavooge oma suva järgi, nagu Kallo seda Tallinna Sadama nõukogus tegi. Õigem oleks riigiettevõtetele igasugune sponsoreerimine ära keelata: selle asemel võtab riik ettevõttest dividende ning toetab sealäbi sporti, ja kultuuri laiemalt.

Otsus kedagi või midagi ettevõtte rahaga sponsoreerida on alati subjektiivne, riigiettevõtte nõukogus eriti. Kui nõukogu liige on ka mõne (spordi)liidu president nagu Kalev Kallo poksiliidus, tagandaks eetilise poliitika enda rahajamist otsustamiselt. Ebaeetiline poliitika aga kallutab rahaeralduse just oma erialaliitu. Niisugust olukorda tuleb seadusandlikult vältida – ehk eetika puu-

dumisel peab olema kahjuks rohkem seadusi.

Me ei eita, et noori ja andekaid (ja mitte üksnes poksijaid ja mitte üksnes sportlasi) tuleks sponsoreerida. Kuid on parem, kui see ülesanne jääb selleks volitatud toetuste määramise nõukogule – sellele, mis otsustab riigile hasartmängumaksust laekuvate summade üle. Selle aasta riigieelarves nähakse ette hasartmängumaksu laekumist näiteks 175 miljonit krooni.

Kui hasartmängumaksust jääb raha puudu – raha ei jätku vist kunagi –, saab osa riigiettevõtetele laekunud dividendidest anda toetuste määramise nõukogu pädevusse. Sest riigiettevõtetele laekunud sponsorraha on ju samuti riiklik toetus. Summade suurus võiks jääda tasemele, mille ulatuses riigiettevõtted praegu otse sponsoreerivad.

Nõukogu-poliitikutel tuleb ilmselt leppida sellega, et toetuse saajate ring kujuneb veidi teistsuguseks. Konkreetset Lemani poksiklubi kui noorte treeningukoha vastu ei ole meil midagi, kuid me soovime piirata poliitikute võimu-

lialdusi. Vastuväiteid võib tekitada, et me piiraksime liialt nõukogu liikmete volitusi, looksime turunduslikke konkurentsieelseid eraettevõtlusele.

Veelahkeme võiks jääda 50% riigi või munitsipaalil osalus: alla selle oleks sponsoreerimine endiselt lubatud, aga avalikkust peab olema ammendavalt teavitatud kõigist sponsoreerimise asjaoludest ja nõukogu vastutama oma otsuste eest. Laiemat spektrit probleeme, nt laekuvate juhtide hiigelhüvitised, väldiks kõige paremini erastamine.

Sest kahjuks pole Kallo üksikjuhtum. Nt jalgrattaliit on Enn Veskimäe ja jäähokiliit

Priit Vilba kui nõukogu liikme toel saanud raha endiselt linnafirmalt, Tallinna Teedelt. Tallinna Sadam on Neinar Seli abiga toetanud lepinguliselt kergetõustikku isegi rohkem kui poksi.

Sponsoreerimine on lõppkokkuvõttes kinni meie prioriteetides – kelle ja mille toetamine on oluline. Hea, et rahandusministerium on probleemi teadvustanud ja töötab seadusemuudatusega.

KOMMENTAAR

Loome Kodanikuühiskonna Sihtkapitali

Kristina Mänd
Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja

Võrdseid võimalusi ja maksu-maksja õigusi arvestades on õige, et riiklikud ettevõtted ei suuna oma tulu sponsorrahana oma äranägemise järgi, vaid valdkondades ja summates lepitakse eelnevalt kokku. Kokku peavad leppima omavahel avalik sektor ja mittetulundussektor, mitte ettevõtete nõukogud.

Raha aga võiks jagada Kodanikuühiskonna Sihtkapitali, mille loomiseks mittetulunduslikud ühendused on ettepaneku teinud. Pole mingit selget takistust, miks ei võiks olla kokkulepped avaliku sektori ja ühenduste vahel, et riigiettevõtete tuludelt osa suunatakse just sellesse sihtkapitali. Seal oleksid omakorda alafondid, millest erinevate valdkondade või piirkondade ühendused saaksid taotleda oma tegevuseks vajalikke ressursse. Administreerimine oleks üks ja igal alafondil oleks oma nõustav kogu. Kriteeriumid selged ja avalikud ning aruandlus kontrollitud.

Väide, justkui seeläbi väheneks oluliselt raha ühendustesse, on otsitud. Küsimus ei ole annetuste ja sponsorluse keelamise, vaid viisi ja süsteemi muutmises. Praegusel hetkel on piinavalt selge, et kui mõnel organisatsioonil on oma inimene nõukogus, siis on mure murtud – riigiosalusega ettevõtte juhtkond otsustab subjektiivsete kriteeriumide põhjal, kelle tegevus või millised inimesed sobivad on. Ausast konkurentsist ja võrdsetest võimalustest pole juttugi. Riigi osaluse-

ga ettevõtete tulu ei ole eraisikutest omanike kasutada, vaid ikka avalike huvide kaitsmiseks ning riigi arendamiseks mõeldud vahend. Siis tuleb sellega ka nii ümber käia.

Toon võrdluse riigieelarvega. See on ju olulisim asi, mida Riigikogu ja valitsus oma avalikku mandaati rakendades kord aastas teeb. Just siis on kõige paremini näha, kui palju valitsus väärtustab naisi, lapsi, haridust, kultuuri, turvalisust nende vahel avalikke vahendeid jagades. Enamikus riikides ei peeta ühendustega enne eelarve tegemist nõu. Kahjuks ka mitmed rahvaesindajad, kes peaksid kodanike huve kaits-

ma, näevad eelarvet esimest korda alles siis, kui see juba parlamendis lugemisel on. Kodanikuühendustega seda läbi ei arutata, kuid vähemalt on kõigil teoreetiline võimalus erinevate ministerriumide kaudu oma ettepanekuid teha ja nõu anda.

Riigi osalusega ettevõtete tulu andmine suva järgi on veel hullem – siis ei peeta mitte mingit avalikku debatti, kodaniku ja kodanikualgatuslike ühendustega läbirääkimistest pole juttugi. Minu meelest devalveerib see hea valitsemise põhimõtteid ja vähendab taas usaldust riigiametnike ja poliitikute vastu.

Veel üks kommentaar. Ühes juuliku Postimehe artiklis käsitles seda teemat Alo Lõhmus. Ta kirjutas, et riiklike ettevõtete sponsorluse keelamine "jätab lapsed meditsiinitehnikata", viidates rahandusminister Paltsu seisukohale. Pisut demagoogiline, sest lapsed on ilma meditsiinitehnikata mitte Tõnis Paltsu ja sponsorluskeelu pärast, vaid riigi puuduliku tervishoiu- ja sotsiaalpoliitika pärast.

REPLIIK

Esimene investeering ELi-Eestisse saabus?

Tallink Grupi aktsiakapitali laiendamisel sai ettevõtte uueks aktsionäriks Citigroup. Ohoo! See on maailma suurim finantsorganisatsioon, varade mahuga triljon (üks kaheteistkümne nulliga) dollarit.

Kuigi Eestisse ei voolanud raha korraga triljonites, vaid mõnisada miljonit, ja sedagi kroonides, on siiski tegu olulise pretseedendiga. Kas tegemist on puhtalt ajalise kokkulangemisega või toob Euroopa Liidu liikmelisus tööpooldest kiiresti investeeringuid juurde? Teiseks pälvisime sedavõrd suure investori huvi. Igatahes on juhtum meeldiv nii- ja naapidi.

OFFSHORE

firmad
pangad
fondid
tööskeemid
kaatrid

EESTI FIRMAD SFI SUNTIGER FIVE INTERNATIONAL

655 8128
655 6825
655 6100
050 54 760
www.sfi.ee

ETS NORD®

ETS NORD AS on 1998. aastast tegutsev ventilatsioonitooteid valmistav ettevõtte ning on nende aastate jooksul olnud pidevas arengus, oluliselt on tõusnud eksport Skandinaavia, Baltikumi ja Lääne-Euroopa riikidesse.

Võtame tööle

MÜÜGIOSAKONNA JUHATAJA,

kelle ülesandeks on püstitatud eesmärkide saavutamine müügi-osakonna töö juhtimise kaudu.

Eeldused kandidaadile:

- tehnika- või majandusala kõrgharidus
- praktilise müügitöö ja juhtimise kogemus
- inglise, vene ja soome keele oskus
- avatud suhtlemise oskus
- sihipärasus, tahtekindlus

Pakume:

- huvitavat tööd kiirelt arenevas meeskonnas
- motiveerivat töötasu
- kaasaegset töökeskkonda
- erialast koolitust

CV palume saata hiljemalt **29. septembriks** aadressil Pirni 12, Tallinn 10617 märgusõnaga "KONKURSS" või e-posti aadressil: ets@etsystems.ee. Info tel (0) 651 7360.

KLOOSTRIMETSA PUUKOOL

Sompa tee 8, Tallinn, tel 623 9912 (Botaanikaia vastas)

müüb juba üle kümne aasta kohapeal testitud külmakindlaid istikuid

Klientidega suhtlevad ainult asjatundjad.

E-L 10.00–18.00 pühapäeval suletud

Altius CONSULT

FIRMADE ASUTAMINE JA MÜÜK

Tõnismägi 3a, tel 646 3760
info@altius.ee
www.altius.ee

Online uudised päevapiletiga

10.-

www.aripaev.ee

eramute projektid

Hinnad alates 35 000 krooni

AS Linnakujunduse Arendusbüroo

üldnumbr 627 4870, e-post: lab@linnakujundus.ee
www.linnakujundus.ee

RÄMPSÖLI VEEKATLAD (90–163 KW)

ja **SOOJAPUHURID** (sh ahjukütus, gaas, propan)

Tel 657 6567, 050 84 188

eriväljaanne

Äriplaan 2004 TASUTA!

25.-26. septembrini toimub ärimaailma aastaüritus

Äripäeva ettevõtluskonverents "Äriplaan 2004"

Olulisem sellest sündmusest jõuab ajakirjanike vahendusel eriväljaandena põhilehe vahel Äripäeva tellijateni.

Postitame erilehe Äriplaan 2004 Sinu sõbra või tuttava kodusele aadressile, kui teatud tema andmed:

- nimi
- kodune postiaadress
- telefon

e-aadressile levi@aripaev.ee või telefonile 667 0027 hiljemalt 22. septembriks.

NB! Pakkumine kehtib täisandmete esitamisel.

Äripäev

KOMMENTAAR ■ Rootsi euroreferendum ja selle mõjud Eestile

Rootsi otsus raskendab meie majandustehinguid

Rasmus Pikkani
Sampo Panga
finantsturgude
divisjoni analüütik

Samal ajal kui eestlased olid soliidses enamuses andmas oma jah-sõna Euroopa Liidule (EL), ütlesid meie lähinaabrid rootslased Euroopa Majandus- ja Rahaliidule "ei". Kuigi küsimused, millele 14. septembril vastust anti, kõlasid suhteliselt sarnaselt, olid need tegelikult fundamentaalselt erinevad.

Valus löök Euroopa Liidule

Meie käest küsiti, kas soovime liituda ELiga, millest meile on täna kumamas avanef ühisturg ning siia poole voolama hakkav piiramatu abirahavoog. Rootslastelt, kes juba on meid ahvatleva ühisturu liikmed ning kes abirahadest enam ammu unistada ei julge, küsiti arvamust Euroopa integratsiooni tänase kõrgeima astme ehk rahaliidu kohta. Kuigi nende "ei" polnud

Meile kui europiirkonna kaudsele liikmele oleks olnud majanduslikult kasulik, kui rootslased oleksid eurole öelnud "jah".

Kui anda üle-euroopalisele integratsioonile kujundlikud etapinumbri, siis võiks ELi ühisturgu koos kolme põhivabadusega (kaupade, kapitali ja tööjõu vaba liikumine) nimetada esimeseks ja suurimaks etapiks. See on see, millele meist kaks kolmandikku just hiljuti "jah" ütles. Kuuuures paljudele võib olla ehk üllatuseks, et koos sellesama jah-sõnaga ütlesime ka märkamatu "jah" integratsioo-

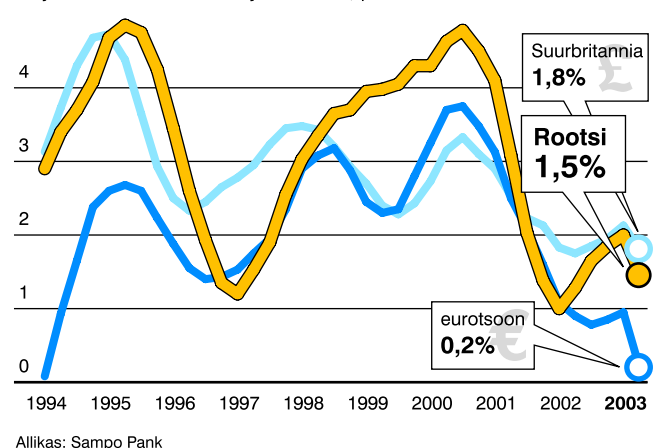
ni teisele etapile. Etapile, mis lisaks ühisturule püüab ühtseks luua ka rahastusteemi koos tähtsamate süsteemi juurde kuuluvate mängureeglitega (ennekõike valitsuste võlga puudutav). See on etapp, millest rootslased viisakalt ära ütlesid. Kui nüüd meelevaldselt võrdlust jätkates nimetada loomiselt olevat Euroopa konstitutsiooni integratsiooniprotsessi kolmandaks etapiks (mis loob veel hulga ühtseid mänguregleid), siis on selge, et liidu oluliste liikmete tõrksus teises etapis muudab keeruliseks käsikäes liikumise kolmandasse etappi. Kujuures kolmandasse etappi tuleb liikuda mitte enam viieteistkümnel, vaid kahekümne viiel riigil ning nii mõnelgi neist tuleb ette võtta ka rahvahäletus. Siis on ehk ka mõistatav ELi liidrite kohati päris halvasti varjatud pettumus Rootsi otsuse üle.

Kuigi Euroopa edasise integratsiooni edu väljavaatele on rootslased andnud tugeva hoo, ei pruugi see rootslastele enestele kuigi suurt kahju kaasa tuua. Neile jääb alles oma rahapoliitika, mis elanikkonnale heaolu tagamise ja stabiilsuse pakkumise võimet arvestades on olnud vähemalt viimase aasta kümne jooksul üks edukamaid maailmas. Rootsil jääb oma rahastusteem asendamata euro-mänguga, mille

reegleid on suurimad mänguosalised juba mängu viiendal aastal usinalt painutamas. Suurimad painutajad on muidugi riigi võlakoorumusega eriti tugevalt hädas olevad Saksamaa ja Prantsusmaa. Lisaks on mäng liiga noor selleks, et kindlalt hinnata, kas reeglid ikka sobivad kõigile mängijatele ning

Euroga mitteliitunud majandus kosub kiiremini

nelja kvartali keskmine majanduskasv, protsentes

kas mõnel neist pole lausa hädavajalik jalgpalli vahepeal kätega suunata. Küsimused, kas Rootsi kroon lähema viie aasta jooksul kallineb või odavneb, on selle mängust loobumise otsuse taustal suhteliselt tühine. Kuid olgu selguse mõttes märgitud, et vähemalt lühemas perspektiivis võib leida aset nii krooni kallinemine kui ka odavnemine – ühest küljest tagab ühe riigi olukorraga arvestav rahapoliitika suurema paindlikkuse ja lühiajaliselt kiirema majanduskasvu, teisest küljest oleks rootslasi võib-olla sunnitud euroga liituma neile sobimatult kallilt tasemelt.

Ebamäärasus jääb kestma

Mida tähendab rootslaste otsus otseselt meile, kes me oleme end valuutakomitee süsteemi kaudu juba enne rahaliidu sündi euro-loimingu kõrgema astme kõige magusamate viljade külge pookinud? Ikka seda, et Rootsi kroonis sõlmitud tuleviku suunatud majandustehinguid jääb jätkuvalt ümbritsema vahetuskursi ebamäärasus ja

ilma pankadepoolse abistava käeta ei ole võimalik anda nendele konkreetset väärtust Eesti kroonis. Ehk lahti kirjutatult – Eesti majandusagent (importija, tootja, tööandja) ei suuda täna iseseisvalt öelda, mis on paari kuu pärast laekuv või maksmisele kuuluv summa Rootsi kroone väärt Eesti kroonides. See omakorda raskendab otseselt meie majandustehinguid Rootsi majandusagentidega ning toob jätkuvalt lisakulusid, mida ülejäänud EMU kaheteistkümneme liikmeka kaubeldes juba viiendat aastat kanda ei tule, olgu need lisakulud siis väljendatud lihtsalt riskis või riski katmiseks tehtud otsestes rahalistes kuludes. Meie majanduse suuremas huvisfääris liisandub EMU kaheteistkümneme liikmele ka Leedu, kes on sarnaselt Eestiga ankurdanud end ühepoolset euro külge.

Igatahes oleks meile kui europiirkonna kaudsele liikmele loomulikult meeldinud enam rootslaste "jah". Kuid seda jällegi erinevalt suuremast osast Euroopast mitte poliitilistel, vaid kõige otsesematel majanduslikel põhjustel.

KOMMENTAAR ■ Vaidlused alampalga suurenemise üle

Palk peab kasvama koos tööviljakusega

Tarmo Kriis
Eesti Tööandjate ja
Tööstuse Keskliit

Tööandjate ja ametiühingute vahel lepiti kolm aastat tagasi kokku, et alampalga kasvu aluseks võiks olla keskmise palga kasv. Eeldati, et suhteliselt liberaalse tööturu tingimustes liigub keskmine palk samas tempos majanduse üldise kasvuga. Täna seaks päevaks on ilmne, et palgakasv on kiirem kui majanduskasv ning sellises olukorras tuleb palga alammäära tõstmiseks töötada välja ning leppida kokku uued põhimõtted.

Tööandjatel ja ametiühingutel on läbirääkimistel erinevad lähteseisukohad.

Ametiühingud soovivad vä-

hendada palgadiferentsi ning kergitada palga alammäära tõstmise abil ka keskmist palga. Tööandjad soovivad, et palga alammäära mõõdukas tõstmine koristaks tööturgu, kahjustamata sealjuures keskkliidu liikmesettevõtete palgasüsteeme. Juhul, kui tõusutempo järgmistel aastatel oleks 400–500 krooni aastas, hakkaks see mõjutama ettevõtete alumisi palgaastmeid.

Tööandjate hinnangul tuleks palga alammäärade õiglase suhte ja määra leidmisel arvestada rohkem avatud turu tingimustes tegutsevate ettevõtete palgasüsteemidega. Samuti ei tohiks riiklik alampalk olla kõrgem kui ettevõtete ametiühingutega peetud dialoogi tulemusena kokkulepitud miinimumpalk. Järgmise aasta pal-

Alampalga mõju tööturule

- Kuigi alampalga tõstmine on suunatud madalapalgaliste heaolu suurendamisele, vähendab see tegelikult nende hoiwet.
- Alampalga tõstmine rikub tasakaalu madalapalgalise tööjõu nõudmise ja pakkumise vahel.
- Praegu moodustab alampalk keskmisest palgast veidi üle 30%. Eesti Pangas tehtud uuringute tulemused näitavad, et kui alampalga tase oleks 41% statistilisest keskmisest palgast, oleks 33% töötutest nõus töötama väiksema palga eest.

Allikas: Äripäev Online

ga alammäära kehtestamisel tuleb aru anda, et Eesti eksport pole kasvanud ootuspäraselt. Majanduskasv põhineb endiselt sisemaisel tarbimisel ning investeeeringutel. Tööjõukulude tootlikkust näitab paljudes sektorites negatiivset trendi. Tootlikkust ületav palgakasv vähendab ettevõtete konkurentsivõi-

met ning tööhoivet. Järgmise aasta alampalk tuleb seega oluliselt väiksem kui ametiühingute poolt esialgselt nõutud 2600 krooni. Oleme seadnud eesmärgiks, et alampalk ei tõuseks 2004. aastal rohkem kui prognoositav tööviljakuse kasv. Täpne number sõltub läbirääkimiste tulemuslikkusest.

KOLUMN

Eesti oleks tahtnud Rootsi liitumist euroga

Rootsi majandus on nii makromajanduslike näitajate kui ka üldise majanduskasvu poolest Euroopa Liidus (EL) üks tugevamaid. Et Rootsi ei ühinenud Euroopa ühise raha euroga, on eurosooni jaoks ebameeldiv. Veel kümme päeva tagasi loodeti, et Rootsi valija ütleb eurole "jah". Paraku läks teisiti.

Kõrvaltvaatajale tundub ühe põhjuse na rootslaste seas levinud arusaam, et elatakse endaga hästi toimetulevas heaoluühiskonnas, mille üheks aluseks on oma kroon. Kindlasti on igal rootslasel teatud nostalgia ja oma isiklik suhe krooni. Sellest tuleneb täiendav inimlik mõõde, kus aastate jooksul kalliks saanud riikluse ja rahvusluse sümbolist ei soovita loobuda.

Oma raha lisarisk ja lisakulu

"Ei" on nüüd tulnud ja analüütikud ütlevad, et selle "ei"-ga peab Rootsi leppima pikka aega. Selge on, et "ei" eurole määrab Rootsi majanduse ja rahanduse teatavasse finantsisolatsiooni. Isolatsioon ei ole muidugi selline, et keegi Rootsit ignoreerib või kõrvale tõrjub. Väärmatu tõde on aga, et rahal põhinev kaubanduslik-majanduslik suhtlemine Rootsi ettevõtetega käib teistes ühikutes. Vahele tulevad vahetuskursid, mis sõltuvad rahaturul valitsevatest tõusudest ja mõõnadest. See omakorda loob tibake ebakindlust Rootsi äri ajavate firmade ja inimeste hulgas. Äri tulemus ei saa lõplikult kindel olla. Tihe das majanduskonkurentsis võib sellest tibakesest lisaebakindlusest saada põhjus, miks äri ajamisest loobutakse.

Tavainimene, kes reisib ELis Stockholm, on sunnitud endiselt oma eurod Rootsi kroonide vastu vahetama. Ka teda teeb kindlasti pahuraks see ebamugavus, mis pealegi seonduv komisjonitasu näol maksitava lisakuluga. Talle jääb arusaamatuks, miks teistes Euroopa riikides arvelduseks sobiv raha ei kõlba maksmiseks Rootsis, mis samuti ELis. Kellel vaja Rootsi reisida, see reisist muidugi ei loobu, aga turismi arendamisel on rahaerinevus kindlasti lisatähtsuseks. Arvata võib, et jätkuv oma

Andres Lipstok

Eesti jaoks oli Rootsi mitteühinemine euroga mitteoodatud sõnum. Kui Rootsi krooni kõikumine muutub suureks, siis võib selle mõju jõuda Eestisse.

rahaga opereerimine vähendab Rootsi majanduse usaldusväärtust pikas perspektiivis. Praegu on kõik korras, aga keegi ei tea, mis saab Rootsi kroonist ülehommel. Nagu juba öeldud, investeringu riskiaste Rootsi riiki kasvab rahariski võrra. Sellised probleemid Saksamaal, Hispaanias või Soomes puuduvad.

Hoolimata "ei"-st eurole jääb Rootsi kõrgelt arenenud tugeva majandusega riigiks. Rootsi majanduse tulevik ja Rootsi krooni edasine käekäik sõltub eelkõige kuningriigi rahapoliitikast ja maailma rahandus-turgude suhtumisest sellesse poliitikasse. Kui majandust suudetakse edasi arendada, siis eelpool nimetatud riskid täielikult ei avane ega võimendu, nende mõju õn-

nestub minimeerida. Kõrvalt vaadates tundub siiski, et euroga ühinemine olnuks Rootsi jaoks väga mõistlik.

Eesti jaoks oli Rootsi mitteühinemine euroga mitteoodatud sõnum. Ei maksa unustada, et Eestisse on kõige rohkem välisinvesteeringuid tulnud just Rootsist. Ka Eesti väliskaubandusbilansis on Rootsil oluline koht. Kui Rootsi krooni kõikumine muutub suureks, võib selle mõju jõuda Eestisse. Täna sellist ohtu ei ole, kuid tulevik on ebaselge. Ka Eesti ettevõtja peab rahariski arvestama, kui ta valib, kuhu ELi riikidest investeerida või millist partnerit valida. Samas on Eesti alates järgmise aasta maist ELi ühises majandusruumis, ja see loob meie jaoks täiendavaid garantiisid.

Suure osa Eesti panganduse omanik on Rootsi krooni esindav kapital. Samas on pangandus väga kindlalt ja konservatiivselt reguleeritud valdkond. Ohtu pole siin põhjust peljata. Pigem vajavad suuremat ettevaatlikkust firmad, mis suhtlevad Rootsi-ga. Kui firma ekspordib Rootsi, on sinna ekspordida hea, kui Rootsi kroon on tugev. Kui kroon nõrgeneb, saab tootja sisuliselt oma toodangu eest vähem raha. Kui krooni asemele oleks tulnud euro, oleks ettevõtjal olnud oma prognoosides võimalik lähtuda eurosooni üldistest prognoosidest.

Eestile euro hea mõte

Eestil seisab ees ülemineku eurole, see on kirjas meie liitumistingimustes ELiga. Eesti majanduse sidumine Euroopa rahandussüsteemiga on igal juhul mõistlik mõte. Sarnased emotsionaalsed väited, mis tõid Rootsis kaasa euro kasutuselevõttu loobumise, on Eestis vastutustundetud. Eesti majandus moodustab Rootsi majandusest murdosa ja sellega seonduvalt on riskid palju suuremad. Eesti majanduspoliitika peaesmärk ELis on tagada, et meie majandus oleks ühisel turul usaldusväärseks partneriks nõnda, et riik ja rahvas sellest maksimaalselt kasu saaksid.

Andres Lipstok on Riigikogu Reformierakonna fraktsiooni liige ja rahanduskomisjoni esimees

VIIS
AASTAT
TAGASI

Äripäev

18. september 1998

Riigikogu võib lubada joobes juhtimist

Riigikogu võib oktoobris suurendada seni lubatud suvist sõidukiirust maanteedel kümne kilomeetri võrra tunnis ning lubada autot juhtida kerges joobes. Ettepanek seadusemuudatuseks soovib lubada autot juhtida 0,4promillise alkoholisaldusega veres.

Suurimaks lubatud kiiruseks saaks seaduseparanduse kohaselt kõvakattega teedel 15. aprillist kuni 15. oktoobrini 100 km/h. Kiirteedel ja kõvakattega teedel, mille mõlemas suunas on vähemalt kaks sõidurada, lubatakse kevadest sügiseni sõita 120 km/h, talvel 100 km/h. Samuti suureneks algajale juhile lubatud sõidukiirus 80 km tunnis.

Hetkeseis: ette pandud piirkiiruste suurendamist ei tulnud ning roolis peab istuma endiselt täiesti kainena.

NÄDALAKOMMENTAAR

Ei saa me läbi Lätita

Tiit Reinart

Euroopa Liiduga (EL) ühinemise rahvahääletused on peaaegu kõik rõõmsalt ühel pool. Peaaegu – sest enne lõpusirget on ärevuseks põhjust piisavalt. Nii kükitavadki vanemad ja värskemad eurooplased nagu paharetid ümber paja, silmad põlemas peas – mida teeb homme Läti? Sest jah, sotsioloogid on välja uurinud-rehkendanud, et toetus ELile võib seal riigis tulla viletsam kui meil ja Maltal. Sootuks nii nigel, et pole teps mitte võimatu kandidaatriikide esimene "ei".

Eesti on asunud naabri suhtes meetmeid rakendama – peaminister Parts tegi kiiresti Läti visidi. Enda sõnul küll mitte propagandaeasmärkidel, ent ega ta seal peale jah-kiituse suurt pajatanud. Palju sest lätimaalaste veenmisel tolku oli, ei tea.

Eks tegelikult olegi kõige enam põhjust ärevuseks just meil. Läti "ei" puhul võime ju üpris totrasse olukorda sattuda. Ehk siis meist võib saada omamoodi ELi Kaliningradi oblast. Kagu- ja Lõuna-Eesti Lätiaärsete maakondade pikisilmi oodatud piiriformaalsusest priiks saamisele ja tihedamale koostööle neile lähima keskuse Riiga saab peenem või jämedam kriips peale tõmmatud. Kaksiklinna Valga-Valka vahet jäävad kiirabid ja pritsumehed endiselt "kiirreageerima" läbi kindlate piiripunktide ja passid taskus. Seniste Leedu-Poola piiriületustakistuste asemel hakatakse kiruma seisakuid Eesti-Läti ja Läti-Leedu piiril. Sest jah, paljukiidetud ELi sisepiir jääb meil siis lõunakaare asemel hoopis veteväljadele.

Hüva, ärgem rutakem sündmustest ette, nagu ütlevad poliitikud ja pressiesindajad. Pühapäevaks peaks selgus käes olema. Ma siiski ei kipu uskuma, et "ei" puhul Konnaojale Berliini müür püstitatakse või Ikla kanti sadam ehitatakse, kust piirpriilt Euroopasse purjetada.

Ehkki jah, me oleme küll Lätiga kilu- ja muid sõdu pidanud ja nende kallal hammast teritanud, aga praegu on Eestil Lätit vaja rohkem kui kunagi varem.

Tiit Reinart on kolumnist

KOMMENTAAR ■ Ukraina president Leonid Kutšma tahab iga hinna eest võimul püsida

Kutšma seipitseb riigipööret põhiseaduse abil

Julia Timošenko
endine Ukraina asepeaminister

Kui president omal algatusel vähendab omaenda ametikoha volitusi, võite olla kindlad, et ta on paha peal väljas.

Ukrainas soovib president Leonid Kutšma asendada presidentaalne süsteem enda seipitsetud kummalise parlamentaarse süsteemiga. Kutšma pole ootamatult pööranud usku, et parlamentaarne demokraatia on presidentaalset parem, vaid soovib põhiseadust muuta üksnes selleks, et säilitada oma võimupositsiooni.

Praegu valitseb Kutšma kõikvõimsa presidendina. Ta on volitatud peaministrit ametisse määrama ja vallandama, parlamenta laiali saatma ja oma dekreediga valitsema. Vägev Caesar peab seisma väljaspool

süüdistusi. Kutšma aga ei seisa. Vastupidi, Ukrainas pole pehkinud mitte põhiseadus, vaid president, keda süüdistatakse korruptsioonis ja ajakirjanike mõrvade organiseerimises ning keda teised maailma liidrid väldivad. Presidendina on Kutšma groteskselt ebapopulaarne. Isegi Milosevici toetati Jugoslaavias enne tema langust rohkem. Seega teab Kutšma, et ei saa loota oma järeltulija väljavalimisele, ja soovib nõrga presidendi ja võimsa peaministriga "parlamentaarset vabariiki".

Kuid see parlament, mis tal mõttes mölgub, on mutant, kus parlamentaarsete protseduuride fassaadi taga jätkub Kutšma kontrolli all olevate kuritegelike klakkide autoritaarne juhtimine. Iga püüe Kutšma valitse-

misaega pikendada loob sellise poliitilise segaduse, et pole sugugi võimatu, et Ukraina läheb 1990ndate Valgevene ja Balkani diktatuuri ja kaose teed.

Õnneks pole Lääne ja eriti Euroopa Liidu (EL) jaoks kunagi olnud paremat aega, et Ukrainat järsaku servalt eemale tõmmata. Kuigi Ukraina demokraatia säilitamine on esmajoonelise ukrainlaste töö, saab EL ukrainlastele praktiliste sammudega kinnitada, et neid ei lõigata Euroopast ära. Suuremeelne viisare-žiim ja regionaalarengu fondide kasutamine Ukrainas on kaks võimalikku stiimulit.

Neid rakendades tuleb aga seada tingimuseks, et Kutšma jätab põhiseaduse ja demokraatia rahule.

EL ei peaks närvitsema Uk-

raina siseasjadesse sekkumise pärast. Lõppude lõpuks kõhkles EL mõni aasta tagasi vähe, kui pööras Austria tähelepanu sellele, et riigi demokraatiaga tuleb ettevaatlik olla. Isemeelne Kutšma on palju rohkem ära teeninud, et Euroopa võtaks tema suhtes midagi ette.

Samamoodi peab USA ettevaatlikult hindama Kutšma otsust väed Iraaki saata. Ei saa olla, et Ameerika truudust demokraatialle saaks Ukrainas nii küüniliselt ära osta.

Ukrainas peaks valitsus, mis tõesti valitseda suudab, püüdma vastu võtta ELi seadusi ja normatiive täpselt niisamuti, nagu tegid ühinemiseks valmis-tunud riigid. See aitab puhastada süsteemi, kus valitsevad Kutšma kuritegelikud semud. Ka põhiseadust tuleb reformida, kuid mitte võimu kanti-miseks. Vaja on selget kontrolli valitsemise üle.

© Project Syndicate

Äripäev

peatoimetaja: Igor Rõtov
väljaandja: Äripäeva Kirjastuse AS

Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn

tel: (372) 667 0111
(372) 667 0222faks: (372) 667 0265
(372) 667 0165

e-post: aripaev@aripaev.ee

WWW: http://www.aripaev.ee

Toimetuse e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
faks: (372) 667 0265Reklaamiosakond e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
faks: (372) 667 0200Tellimine ja levi e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
faks: (372) 667 0300

Tellimishind 12 kuuks 1900 kr

Tellimine internetis http://pood.aripaev.ee

trükk: AS Kronpress

Toimetuse võtab endale õiguse kirju ja kaastõid vajaduse korral lühendada. Toimetuse kaastõid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma Äripäeva Kirjastuse ASI kirjaliku nõusolekuta keelatud.

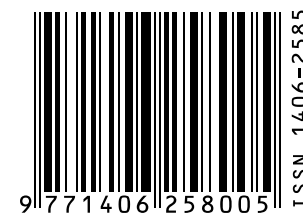
Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363

Tagasihoidlik plakat Riias teatab laupäeval toimuvast euroreferendumist ja hääletuspunktide lahtioleku kellaajust.

Fotod: Andras Kralla

Äripäev

VALUUTAKURSID

18.09.2003

USD 13,87 EEK

SEK 1,74 EEK

LVL 24,37 EEK

EUR 1,13 USD

ÄRILAUSE

Viru Kalatööstuse juht

Agu Laanemets

Mul pole isegi firma struktuuri olemas, sest käsitlen kõiki ühe suure perena, kus kõigil oma roll täita. Peres ei saa öelda, et mees on naise ülemus või naine mehe ülemus või et vanemad on laste suhtes ülemused.

Äripäev
18.09.2003

Riia tänavapilt mõni päev enne otsustavat euroreferendumit ELi propagandat ei reeda, rahvast meelitavad kenal septembripäeval reklaamtahvritel ja plankudel Festival Italiano ning arvukalt supermarketeid.

Andres Kärssin
andres.karssin@aripaev.ee

Enne lätlaste jaoks ajaloolist sündmust elab Riia kesklinn oma igapäevast elu – lille müüjad, ruttavad pintsaklipslased, turistid, kerjused, moosekandidid. Esialgu ei ühtegi märki sellest, et laupäeval lähevad lätlased hääletama, rääkimata sellest, et neid kutsutaks seda tegema. Plakatid tänavatel teatavad meile Stockmannist, Rimist, Maximast, pihku pistetud flaier kutsub stripibaari või diskole.

Siiski-siiski, vanalinna südamest leiab tuule käest valge varjualuse, kus 3–4 noort inimest jagavad seletusi ja informaterjale huvilistele. Viimaseid pole just palju, ilmselt on kõik selge. Aktiivsemaks suhtlejaks euromeelitajatega on roosa

Eurovastaste plakatil on motiiviks liivakell, kus nõukogude sümbolika siriseb vaikselt eurotähekeste hunnikusse.

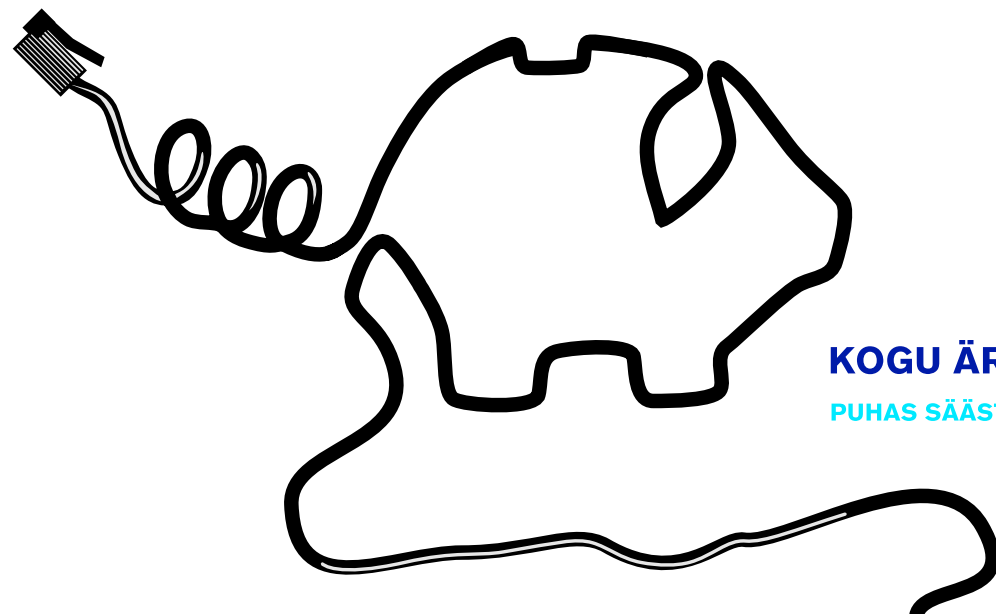
paelaga õlgkübaras vanem daam. Tal on suur mure, lätlased tegelikult ei teadvatki, kus hääletuspunktid asuvad. Sellest polevat üldse räägitud. Daam ütleb end teadvat, et tegelikult on säärase käitumise ja teabe taga kommunistlik minevik.

Peale infopunkti leiab Riia

vanalinnast veel kahte sorti A3 mõõtu plakateid, kui neid muidugi innukalt otsida. Sinakas-lillad paberilehed teatavad referendumist, selle toimumise kuupäevast ja kellaaegadest. Teised posterid on eurovastaste omad – motiiviks liivakell, kus nõukogude sümbolika siri-

seb vaikselt eurotähekeste hunnikusse. Viidatakse ka hindade tõusule ja veel muule, millest läti keele mitteoskaja eriti aru ei saa.

Kes tahab euroteemalisest välipropagandast – olgu see siis poolt või vastu – taastuda, see sõitku kiirelt Riiga.

KOGU ÄRI ÜHES JUHTMES
PUHAS SÄÄST IGALT MINUTILT JA BITILT

Internet + telefonikõned + faksid.

Kuutasu alates 490 krooni.

Aasta lõpuni liitumine tasuta.

Helista 0 800 2244 või vaata www.uninet.ee

uninet
online

Saadaval ainult Tallinna piires.